

บทที่ 4

ข้อมูลพื้นฐานของกรณีศึกษา

ในบทนี้ผู้วิจัยได้เข้าสู่การลงภาคสนาม ปฏิบัติการจริงเพื่อศึกษาถึงการดูแลผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมในท่ามกลางบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมไทย จากกรณีศึกษา 2 กลุ่ม อันได้แก่ 1. ญาติผู้ดูแลผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อม 2. ผู้ดูแลที่ว่าจ้างมาจากสถานบริการด้านสุขภาพ ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นการกล่าวถึงข้อมูลพื้นฐานของกรณีศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม ข้อมูลดังกล่าวได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก การสัมภาษณ์ประวัติชีวิต โดยจะแบ่งลำดับการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน คือ 1. ลักษณะประชากรในภาพรวม และ 2. ประวัติชีวิตของกรณีศึกษา ดังนี้

4.1 ลักษณะประชากรในภาพรวม

กรณีศึกษาของการวิจัยครั้งนี้เป็นประชากรที่ได้รับหน้าที่เป็นผู้ดูแลผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมทั้งในส่วนของญาติผู้ดูแลและผู้ดูแลที่ว่าจ้างมาจากสถานบริการด้านสุขภาพ รวมจำนวน 10 กรณีศึกษา โดยมีลักษณะพื้นฐานทางประชากร ได้แก่ อายุและเพศของกรณีศึกษา อายุและเพศของผู้ป่วย ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ แหล่งที่มาของรายได้ ความสัมพันธ์ระหว่างกรณีศึกษา / ผู้ว่าจ้างกับผู้ป่วย ระยะเวลาในการป่วย ความสามารถของผู้ป่วย ประวัติการว่าจ้างคนมาดูแล และประสบการณ์ในการดูแล โดยผู้วิจัยได้จำแนกข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ข้อมูลส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลของญาติผู้ดูแลผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมและข้อมูลส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลของผู้ดูแลผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมที่ว่าจ้างมาจากสถานบริการด้านสุขภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลของญาติผู้ดูแลผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อม

ตารางที่ 1 แสดงอายุของกรณีศึกษาและผู้ป่วย เพศของผู้ป่วย รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างกรณีศึกษากับผู้ป่วย

คนที่	อายุของกรณีศึกษา (ปี)	เพศของกรณีศึกษา	อายุของผู้ป่วย (ปี)	เพศของผู้ป่วย	ความสัมพันธ์ระหว่างกรณีศึกษากับผู้ป่วย
1	41	หญิง	65	หญิง	บุตรสาว
2	56	หญิง	83	หญิง	บุตรสาว
3	38	หญิง	68	ชาย	บุตรสาว
4	42	หญิง	80	หญิง	บุตรสาว
5	55	หญิง	82	หญิง	บุตรสาว
ค่าเฉลี่ย	46.4		75.6		

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่ากรณีศึกษามีอายุเฉลี่ยที่ 46.4 โดยผู้ที่มีอายุน้อยที่สุดคือ 41 ปีและอายุมากที่สุดคือ 56 ปี ส่วนผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมมีอายุเฉลี่ย 75.6 โดยผู้ป่วยที่มีอายุน้อยที่สุดคือ 65 ปีและมากที่สุด 82 ปี กรณีศึกษาทั้งหมดที่ทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมเป็นเพศหญิงและมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องเป็นบุตรสาวของผู้ป่วย นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงโดยมีผู้ป่วยที่เป็นเพศชายเพียงรายเดียวเท่านั้น

ตารางที่ 2 แสดงระดับการศึกษา อาชีพของกรณีศึกษาแหล่งที่มาของรายได้ และรายได้เฉลี่ยของกรณีศึกษา

คนที่	ระดับการศึกษา	อาชีพของกรณีศึกษา	แหล่งที่มาของรายได้	รายได้เฉลี่ย (บาท/เดือน)
1	ม.3	แม่บ้าน	สามีและน้องชาย	17,000
2	ป.4	แม่บ้าน	สามีและพี่ชาย	9,000
3	ปวช.	ธุรกิจส่วนตัว	ตนเอง	25,000
4	ม.3	แม่บ้าน	สามี	10,000
5	ปริญญาโท	รับราชการ	ตนเอง	70,000

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึงระดับการศึกษาของกรณีศึกษาโดยมีกรณีศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ราย ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 ราย ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 รายและในระดับปริญญาโท จำนวน 1 ราย นอกจากนี้ยังแสดงถึงอาชีพของกรณีศึกษาผู้ดูแลผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องเป็นบุตรสาวของผู้ป่วยทั้งหมด ตามตารางที่ 1 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 3 รายประกอบอาชีพเป็นแม่บ้าน โดยมีสามีเป็นผู้ส่งเสียเงินค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนให้ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มตัวอย่าง 2 ใน 3 รายที่ได้รับเงินจากน้องชายและพี่ชายในแต่ละเดือนอีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนี้ยังพบว่ามีการศึกษาที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว 1 รายและเป็นข้าราชการ 1 รายทั้งนี้พบว่าผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยสูงสุด คือ 70,000 บาทต่อเดือน และผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 9,000 บาทต่อเดือน

ทั้งนี้อาจวิเคราะห์ได้ว่าสาเหตุที่น้องชายและพี่ชายของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 ราย ได้ส่งเงินให้ในแต่ละเดือนเป็นเพราะต้องการทดแทนที่ตนเองไม่สามารถมาทำหน้าที่ดูแลมารดาได้ จึงได้ส่งเสียเงินเพื่อเป็นการชดเชยที่ตนเองไม่ได้ทำหน้าที่ลูกอย่างสมบูรณ์

ตารางที่ 3 แสดงระยะเวลาในการป่วย ความสามารถของป่วย ระยะเวลาในการดูแล ประวัติการว่าจ้างคนมาดูแล ว่าจ้างคนมาดูแล

คนที่	ระยะเวลาในการป่วย	ความสามารถของผู้ป่วย		ระยะเวลาในการดูแล	ประวัติการว่าจ้างคนมาดูแล	
		ช่วยเหลือตนเองได้	ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้		เคย	ไม่เคย
1	2 ปี	✓		1.6 ปี		✓
2	8 ปี		✓	7 ปี		✓
3	1 ปี	✓		1 ปี		✓
4	4 ปี		✓	3 ปี	✓	
5	4 ปี		✓	3 ปี		✓

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นถึงระยะเวลาในการป่วย ความสามารถในการช่วยเหลือตนเองของผู้ป่วย ระยะเวลาที่กรณีศึกษาทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วย รวมทั้งประวัติในการว่าจ้างคนมาดูแล ซึ่งผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมทุกรายมีอาการป่วยมานาน 1 ปีขึ้นไป โดยผู้ป่วยด้วยภาวะสมองเสื่อมเป็นเวลาน้อยที่สุดคือ 1 ปี และผู้ที่ป่วยด้วยภาวะสมองเสื่อมมากที่สุดคือ 8 ปี นอกจากนี้ยังมีผู้ป่วยที่ป่วยมาแล้วเป็นเวลา 2 ปี จำนวน 1 ราย และ 4 ปี อีก 2 ราย สำหรับความสามารถในการช่วยเหลือตนเองของผู้ป่วยนั้นพบว่าผู้ป่วยที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ 2 ราย และไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้จำนวน 3 ราย ซึ่งจากตารางสามารถวิเคราะห์ได้ว่าผู้ป่วยที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ 2 รายดังกล่าวมีอาการป่วยด้วยภาวะสมองเสื่อมไม่เกิน 2 ปี ส่วนผู้ป่วยที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ 3 รายนั้นมีอาการป่วยมานานกว่า 4 ปีขึ้นไป แสดงให้เห็นว่าอาการป่วยที่มีระยะเวลานานส่งผลต่อความสามารถของผู้ป่วยด้วยเช่นกัน

ในส่วนของระยะเวลาที่กรณีศึกษาทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วยนั้นพบว่ากรณีศึกษาที่ทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วยเป็นเวลาน้อยที่สุดคือ 1 ปีและมากที่สุด คือ 7 ปี นอกจากนี้ยังมีกรณีศึกษาที่ดูแลผู้ป่วยมาเป็นเวลา 1.6 ปี จำนวน 1 รายและ 3 ปีจำนวน 2 ราย สำหรับประวัติในการว่าจ้างคนมาดูแลนั้นพบว่าเพียง 1 รายเท่านั้นที่เคยว่าจ้างให้คนมาดูแลผู้ป่วย โดยส่วนใหญ่กรณีศึกษาจะเป็นผู้ทำหน้าที่ดูแลเองตั้งแต่ผู้ป่วยเริ่มมีอาการจนถึงปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลของผู้ดูแลผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมที่จำมาจากสถานบริการด้านสุขภาพ

ตารางที่ 4 แสดงอายุของผู้ที่ถูกว่าจ้าง เพศของผู้ถูกว่าจ้าง อายุของผู้ป่วย เพศของผู้ป่วย รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างคนที่ว่าจ้างกับผู้ป่วย

คนที่	อายุของผู้ที่ถูกว่าจ้าง (ปี)	เพศของผู้ที่ถูกว่าจ้าง	อายุของผู้ป่วย (ปี)	เพศของผู้ป่วย	ความสัมพันธ์ระหว่างคนที่ว่าจ้างกับผู้ป่วย
1	35	หญิง	68	ชาย	บุตรสาว
2	39	หญิง	74	หญิง	บุตรสาว
3	37	หญิง	67	หญิง	บุตรชาย
4	41	หญิง	77	หญิง	บุตรสาว
5	34	หญิง	80	หญิง	บุตรสาว
ค่าเฉลี่ย	37.2		73.2		

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่ากรณีศึกษาอายุเฉลี่ยที่ 37.2 โดยผู้ที่มีอายุน้อยที่สุดคือ 34 ปีและอายุมากที่สุดคือ 41 ปี และเป็นเพศหญิงทั้งหมด ส่วนผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมมีอายุเฉลี่ย 73.2 ผู้ป่วยที่มีอายุน้อยที่สุดคือ 67 ปีและมากที่สุด 80 ปี โดยผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมเป็นเพศหญิงจำนวน 4 คน เพศชาย 1 คน สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ว่าจ้างให้กรณีศึกษาทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วยกับตัวผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมเองนั้นจากการศึกษาพบว่าผู้ที่ติดต่อกว่าจ้างให้กลุ่มตัวอย่างมาทำหน้าที่ดูแลนั้นมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องเป็นบุตรสาวของผู้ป่วยทั้งหมดจำนวน 4 ราย บุตรชาย 1 ราย

ตารางที่ 5 แสดงระดับการศึกษา รายได้ของผู้ที่ถูกว่าจ้าง รวมทั้งประสบการณ์ในการทำงานของผู้ที่ถูกว่าจ้าง

คนที่	ระดับการศึกษา	รายได้ของผู้ที่ถูกว่าจ้าง (บาท/เดือน)	ประสบการณ์ในการทำงานของผู้ที่ถูกว่าจ้าง
1	ป.4	8,000	5 ปี
2	ป.6	8,000	8 ปี
3	ป.6	7,000	4 ปี
4	ป.6	7,000	2 ปี
5	ป.6	8,000	6 ปี

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นถึงระดับการศึกษาของกรณีศึกษาซึ่งเป็นพนักงานของสถานบริการด้านสุขภาพว่ากรณีศึกษาจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 รายและจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 ราย ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับสถิติผู้สำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2544 พบว่า ประเทศไทยมีสถิติผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 8.0 (UNDP : 2003) ดังนั้นกรณีศึกษากลุ่มนี้จึงจัดได้ว่าเป็นผู้ที่มีการศึกษาน้อย เพราะจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาเท่านั้น นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงรายได้ของกรณีศึกษาผู้ดูแลผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมซึ่งเป็นพนักงานที่ถูกว่าจ้างมา โดยกรณีศึกษามีรายได้ที่ไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ ผู้ที่มีรายได้สูงสุดมีรายได้เฉลี่ย 8,000 บาทต่อเดือน จำนวน 3 ราย ส่วนอีก 2 รายที่เหลือได้รับรายได้เฉลี่ย 7,000 บาทต่อเดือน นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการดูแลผู้สูงอายุสูงสุดนั้นมีประสบการณ์เป็นเวลา 8 ปี จำนวน 1 ราย ส่วนผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยที่สุดคือ 2 ปี จำนวน 1 ราย นอกจากนี้ยังมีผู้ที่มีประสบการณ์ 4 ปี จำนวน 1 ราย , 5ปี จำนวน 1 รายและ 6 ปี จำนวน 1 ราย

ตารางที่ 6 แสดงระยะเวลาในการป่วย ความสามารถของผู้ป่วย รวมทั้งระยะเวลาในการเข้ามา
ทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วย

คนที่	ระยะเวลา ในการป่วย	ความสามารถของผู้ป่วย		ระยะเวลา ในการดูแล	ประวัติการว่าจ้างคนมาดูแล ก่อนหน้านี้	
		ช่วยเหลือ ตนเองได้	ไม่สามารถช่วย เหลือตนเองได้		เคย	ไม่เคย
1	6 ปี		✓	6 เดือน	✓	
2	3 ปี		✓	4 เดือน	✓	
3	4 ปี		✓	7 เดือน	✓	
4	5 ปี		✓	3 เดือน	✓	
5	3 ปี		✓	6 เดือน	✓	

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นถึงระยะเวลาในการป่วย ความสามารถในการช่วยเหลือตนเองของผู้ป่วย ระยะเวลาที่กรณีศึกษาทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วย รวมทั้งประวัติในการว่าจ้างคนมาดูแลก่อนหน้านี้ ซึ่งผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมทุกรายมีอาการป่วยมานาน 3 ปีขึ้นไป โดยผู้ป่วยด้วยภาวะสมองเสื่อมเป็นเวลาน้อยที่สุดคือ 3 ปี จำนวน 2 ราย และผู้ที่ป่วยด้วยภาวะสมองเสื่อมมากที่สุดคือ 6 ปี จำนวน 1 ราย นอกจากนี้ยังมีผู้ป่วยที่ป่วยมาแล้วเป็นเวลา 4 ปี จำนวน 1 ราย และ 5 ปี อีก 1 ราย สำหรับความสามารถในการช่วยเหลือตนเองของผู้ป่วยนั้นพบว่าผู้ป่วยทุกรายไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้

ในส่วนของระยะเวลาที่กรณีศึกษาทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วยนั้นพบว่ากรณีศึกษาที่ทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วยเป็นเวลาน้อยที่สุดคือ 3 เดือน จำนวน 1 ราย และมากที่สุด คือ 7 เดือน จำนวน 1 ราย นอกจากนี้ยังมีกรณีศึกษาที่ดูแลผู้ป่วยมาเป็นเวลา 4 เดือน จำนวน 1 รายและ 6 เดือน จำนวน 2 ราย สำหรับประวัติในการว่าจ้างคนมาดูแลนั้นพบว่าครอบครัวของผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมเคยได้ว่าจ้างให้คนมาดูแลผู้ป่วยก่อนหน้านี้แล้วทุกราย

ตารางที่ 7 แสดงลักษณะพื้นฐานของกรณีศึกษาในภาพรวม

คนที่	อายุกรณีศึกษา	เพศกรณีศึกษา	อายุผู้ป่วย	เพศผู้ป่วย	ความสัมพันธ์ระหว่างกรณีศึกษา/ผู้ว่าจ้างกับผู้ป่วย	อาชีพ	แหล่งที่มารายได้	รายได้	การศึกษา	ระยะเวลาป่วย	ความสามารถของผู้ป่วย		ระยะเวลาในการดูแล	ประวัติการว่าจ้างคนมาดูแล		ประสบการณ์ทำงานในการดูแลคนชรา
											ช่วยเหลือตนเองได้	ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้		เคย	ไม่เคย	
ผู้ดูแลที่เป็นญาติ																
1	41	หญิง	65	หญิง	บุตรสาว	แม่บ้าน	สามี,น้องชาย	17,000	ม. 3	2 ปี	✓		1.6 ปี		✓	-
2	56	หญิง	83	หญิง	บุตรสาว	แม่บ้าน	สามี, พี่ชาย	9,000	ป. 4	8 ปี		✓	7 ปี		✓	-
3	38	หญิง	68	ชาย	บุตรสาว	ธุรกิจส่วนตัว	ตนเอง	41,000	ปวช.	1 ปี	✓		1 ปี		✓	-
4	42	หญิง	80	หญิง	บุตรสาว	แม่บ้าน	สามี	10,000	ม. 3	4 ปี		✓	3 ปี	✓		-
5	55	หญิง	82	หญิง	บุตรสาว	รับราชการ	ตนเอง	70,000	ป.โท	4 ปี		✓	3 ปี		✓	-
ผู้ดูแลที่ว่าจ้างมา																
1	35	หญิง	68	ชาย	บุตรสาว	พณง.ดูแลคนชรา	ตนเอง	8,000	ป. 4	6 ปี		✓	6 เดือน	✓		5 ปี
2	39	หญิง	74	หญิง	บุตรสาว	พณง.ดูแลคนชรา	ตนเอง	8,000	ป. 6	3 ปี		✓	4 เดือน	✓		8 ปี
3	37	หญิง	67	หญิง	บุตรชาย	พณง.ดูแลคนชรา	ตนเอง	7,000	ป. 6	4 ปี		✓	7 เดือน	✓		4 ปี
4	41	หญิง	77	หญิง	บุตรสาว	พณง.ดูแลคนชรา	ตนเอง	7,000	ป. 6	5 ปี		✓	3 เดือน	✓		2 ปี
5	34	หญิง	80	หญิง	บุตรสาว	พณง.ดูแลคนชรา	ตนเอง	8,000	ป. 6	3 ปี		✓	6 เดือน	✓		6 ปี

4.2 ประวัติชีวิตกรณีศึกษา

ผู้ดูแลที่เป็นญาติ

กรณีศึกษาที่ 1 : ทศนา (นามสมมติ)

ประวัติชีวิต

ทศนา อายุ 41 ปี ปัจจุบันเป็นแม่บ้านซึ่งหน้าที่หลักของเธอคือการดูแลมารดาควบคู่ไปกับการทำงานบ้าน ทศนาเป็นผู้หญิงที่อารมณ์ดี มนุษย์สัมพันธ์ดี คุยเก่ง มีความคล่องแคล่วกระฉับกระเฉง เธอเป็นคนกรุงเทพฯ โดยกำเนิด จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทศนามีพี่น้อง 3 คน เธอเป็นบุตรสาวคนกลางคนเดียวของครอบครัว มีพี่ชาย 1 คนและน้องชาย 1 คน พี่ชายของเธอประสบอุบัติเหตุเสียชีวิตไปเมื่อ 5 ปีก่อน ส่วนบิดาของเธอนั้นแยกทางกับมารดาไปมีครอบครัวใหม่ตั้งแต่ตอนเธออายุ 5 ขวบและไม่เคยติดต่อกลับมาอีกเลย ตั้งแต่เล็กจนโตมารดาของเธอเป็นผู้เลี้ยงดูลูก ๆ ทั้ง 3 คนมาโดยตลอด และด้วยความที่เธอเป็นบุตรสาวเพียงคนเดียวของครอบครัวเธอจึงมีความสนิทสนมกับมารดาเป็นอย่างมากมีอะไรก็สามารถคุยกันได้ทุกเรื่อง ต่อมาเมื่อเธอแต่งงานตอนอายุ 27 ปีจึงตัดสินใจที่จะไม่แยกออกไปอยู่กับครอบครัวของสามีเนื่องจากกลัวว่ามารดาของเธอต้องอยู่ตามลำพังทั้งนี้เพราะในขณะนั้นพี่ชายและน้องชายแยกย้ายไปมีครอบครัวกันหมด ปัจจุบันเธออาศัยอยู่ที่บ้านของมารดาพร้อมกับสามีและบุตรสาว 1 คน ก่อนหน้านี้เธอเคยประกอบอาชีพค้าขายอาหารตามสั่งในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง แต่เนื่องจากมารดาของเธอประสบกับปัญหาภาวะสมองเสื่อมเธอจึงต้องเลิกทำงานและมารับหน้าที่ในการดูแลมารดาซึ่งมีอายุ 65 ปี รายได้ในปัจจุบันที่ได้มานั้นมาจากเงินเดือนของสามีครึ่งหนึ่งและอีกส่วนหนึ่งมาจากเงินที่น้องชายของเธอเป็นผู้ส่งเสียและออกค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้ เสียแล้วเธอมีรายได้ประมาณ 17,000 บาทต่อเดือน

เจตคติที่มีต่อการดูแล

ทศนาเล่าให้ฟังถึงการเข้ามาทำหน้าที่ดูแลมารดาว่าในตอนแรกไม่คิดว่ามารดาของเธอจะป่วยด้วยโรคสมองเสื่อม เพราะตามปกติแล้วมารดาของเธอเป็นคนที่มีสุขภาพแข็งแรงมาก ไม่น่าจะเจ็บป่วยหรือมีปัญหาสุขภาพร้ายแรงและไม่มีโรคประจำตัว เมื่อมารดาของเธอมีอายุมากขึ้นก็ยังแข็งแรงดีทำอะไรด้วยตนเองได้เหมือนเดิมไม่เหมือนคนแก่ในวัยเดียวกันที่เธอเห็น เพราะคนแก่ในวัยเดียวกับมารดาของเธอส่วนใหญ่จะมีโรคประจำตัวในตอนนั้นเธอคิดว่ามารดาของเธอเป็นคนโชคดีที่ไม่มีปัญหาด้านสุขภาพเหมือนคนอื่น ๆ จนต่อมาเมื่อมารดาของเธออายุ

ย่างเข้า 63 ปี ก็เริ่มมีอาการผิดปกติที่เธอสังเกตเห็นได้วามารดาของเธอมีอาการหลง ๆ ลืม ๆ หนักขึ้น โดยที่ตัวเองยังแข็งแรงสามารถเดินเอง หยิบจับอะไรเองได้ถึงแม้ว่าจะช้ากว่าที่เคยเป็นตามปกติ จึงเริ่มอุกใจคิดว่าอาการดังกล่าวที่มารดาแสดงออกให้เห็นนั้นต้องมีอะไรสักอย่างที่ผิดปกติเมื่อเธอพามาตรวจอาการที่โรงพยาบาลคุณหมอก็ได้แจ้งให้ทราบวามารดาของเธออยู่ในกลุ่มของผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมและต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิด ในขณะที่นั้นที่ศานาบอกว่าเธอคิดว่าการดูแลคนป่วยสมองเสื่อมไม่น่าจะเป็นเรื่องยากอะไรดู ๆ แล้วน่าจะทำได้ไม่มีปัญหา

ดังนั้นเธอจึงเลือกที่จะมาทำหน้าที่ดูแลมารดาเองโดยตัดสินใจเลิกค้าขายแล้วหันมาดูแลมารดาเพียงอย่างเดียว ต่อมาเมื่อเธอได้เข้ามาทำหน้าที่ดูแลจริง ๆ เธอพบว่ามียหลายสิ่งหลายอย่างที่เธอต้องปรับตัวอย่างมาก ทั้งนี้เธอเล่าว่าในตอนแรกเธอคิดว่าอาจเป็นเพราะตอนทำงานไม่ค่อยมีเวลาให้มารดาเพราะต้องทำงานตลอดกว่าจะกลับเข้าบ้านก็มืดเลยมีความรู้สึกไม่ค่อยคุ้นเคยกันที่ต้องอยู่ร่วมกันทั้งวัน และเหตุผลที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คืออาการหลงลืมของมารดาเธอที่มีมากขึ้นร่วมด้วยจึงทำให้เธอรู้สึกว่าเธอกำลังจะเจอปัญหาใหญ่ที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา แต่เธอบอกว่าความรู้สึกดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นพัก ๆ ช่วง ๆ ไม่ได้เกิดตลอดเวลา ทำให้บางที่เธอรู้สึกดีที่ได้ดูแลมารดาแต่ในบางครั้งก็รู้สึกไม่ดีที่ต้องเจอกับปัญหาโดยเฉพาะอย่างยิ่งอาการที่ไม่สามารถคาดเดาได้ของมารดาเธอเองขึ้นอยู่กับสถานการณ์และปัญหาที่เธอประสบ แต่ความจริงลึก ๆ แล้วที่ศานาบอกว่าเธอรู้ดีว่าโดยพื้นฐานแล้วมารดาของเธอเป็นคนใจเย็นแต่ด้วยอาการของโรคทำให้ปัจจุบันมารดาของเธอกลายเป็นคนขี้บ่นขี้ใจ ซึ่งจุดหนึ่ง อารมณ์ฉุนเฉียวง่าย เธอจึงคิดว่าความจริงแล้วไม่ใช่ความผิดของมารดาเธอแต่เป็นเพราะอาการของโรคมากกว่าที่ทำให้มีอุปนิสัยเปลี่ยนไป เพราะฉะนั้นที่ศานาจึงบอกว่าเธอมีความรู้สึกว่าเธอต้องการที่จะทำหน้าที่ดูแลมารดาของเธอต่อไป ส่วนอีกประการหนึ่งที่เธอเชื่อมาตลอดก็คือการทำหน้าที่เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ที่พึงจะปฏิบัติต่อพ่อแม่เมื่อยามที่พ่อแม่แก่ชรา นั้นเป็นเหตุผลสำคัญทำให้เธอตัดสินใจที่จะออกจากงานมาทำหน้าที่ดูแลแม่เพียงอย่างเดียวเพราะความเป็นห่วงมารดาของเธอและเกิดความรู้สึกไม่ไว้ใจที่จะให้มารดาอยู่บ้านเพียงลำพังคนเดียว ที่ศานาบอกว่าเธอจะทำหน้าที่ในการดูแลมารดาไปจนกระทั่งวันสุดท้ายของชีวิตมารดาของเธอ แม้ว่าน้องชายของเธอจะเคยออกปากว่าจะจ้างคนมาดูแลมารดาของเธอ แต่ตัวเธอก็คิดว่าไม่จำเป็นถึงแม้ว่าเธอจะเหนื่อยมากเพียงใด เธอก็รู้สึกมีความภาคภูมิใจและสุขใจที่ได้ทดแทนพระคุณของมารดาและได้ทำหน้าที่เป็นลูกที่ดีและที่สำคัญที่สุดเธอหวังว่าอยากจะให้มารดาของเธอได้อยู่อย่างมีความสุขในช่วงสุดท้ายของชีวิต

ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ

ในเรื่องของความรู้เกี่ยวกับปัญหาอาการสมองเสื่อมตอนแรกทัศนากล่าวว่าเธอรู้ตามความรู้สึกทั่วไปที่ว่าโรคสมองเสื่อมก็คือคนแก่ที่จำอะไรไม่ได้แต่ไม่เคยรู้ว่าจริง ๆ แล้วมีอาการเป็นอย่างไรกันแน่ เมื่อมารดาของเธอมีอาการและพฤติกรรมแปลก ๆ ที่ผิดปกติออกไปในช่วงแรกเธอก็ยังไม่คิดว่าเป็นอาการของโรคสมองเสื่อมแต่อย่างใด เธอคิดว่าเป็นเรื่องธรรมชาติของคนแก่ที่มักจะหลงลืมตามอายุ ทัศนากล่าวว่าเธอยังเคยบอกมารดาของเธอเวลาทำงานมีอาการหงุดหงิดตัวเองที่จำอะไรไม่ได้ว่า “อย่างนี้แหละแม่คนแก่แล้วจะให้จำอะไรดี ๆ เหมือนเด็กได้ยังไงกัน” ตอนหลังเมื่อเธอเห็นว่าอาการมารดาของเธอมีความผิดปกติมากขึ้นและพาไปตรวจจนพบว่ามารดาของเธอมมีอาการสมองเสื่อม ทัศนากล่าวว่าเธอมีความรู้สึกงุนงงมากกว่าที่จะตกใจเพราะยังไม่รู้ว่าต้องมีวิธีการอย่างไรมารดาของเธอจึงจะหาย เมื่อแพทย์บอกให้ทราบว่าการดังกล่าวไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ทำให้เธอเริ่มนำเรื่องนี้ไปปรึกษากับน้องชายและหาความรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโรคสมองเสื่อมไปพร้อม ๆ กัน เธอเล่าว่าได้ไปเล่าให้คนแถวบ้านฟังบางคนก็ให้ข้อมูลกลับมาบ้าง บางคนก็ให้กำลังใจ กระทั่งต่อมาน้องชายของเธอได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสมาคมผู้ดูแลผู้ป่วยสมองเสื่อมจึงได้พาเธอไปร่วมงานที่จัดขึ้นและสมัครสมาชิกให้เธอ ทัศนากล่าวว่าเธอได้ความรู้มากมายนับตั้งแต่เข้ามาทำหน้าที่ดูแลมารดาที่ตอนแรกไม่รู้อะไรเลยแต่ปัจจุบันมีความรู้เกี่ยวกับอาการสมองเสื่อมและวิธีปฏิบัติดูแลพร้อมทั้งการจัดการเตรียมที่จะรับมือกับปัญหาที่จะเกิดเพิ่มมากขึ้น เธอบอกว่าการที่มีความรู้เกี่ยวกับอาการของโรคสามารถช่วยให้เธอให้การดูแลมารดาได้ดีขึ้นเมื่อเทียบกับตอนแรกที่ไม่มีความรู้อะไรเลย เธอรู้ว่าถ้าเจอกับปัญหาต่าง ๆ เธอควรจะทำอย่างไรกับปัญหานั้น ซึ่งตอนแรกเธอบอกว่ารับไม่ค่อยทันและจะมีอาการหงุดหงิด โมหะที่มารดาของเธอแสดงอาการแบบนั้นออกมา แต่เมื่อเธอทราบตอนหลังว่ามันเป็นอาการของโรคเธอก็จึงเข้าใจในพฤติกรรมของมารดามากขึ้น

ระยะเวลาและประสบการณ์ในการดูแล

ทัศนากล่าวให้ฟังว่าระยะเวลารวมทั้งเธอเข้ามาทำหน้าที่ดูแลมารดาถึงปัจจุบันรวมเป็นเวลาทั้งสิ้น 1 ปี 6 เดือน เธอเล่าว่ามารดาของเธอเป็นคนแรกที่ได้มารับหน้าที่ในการดูแลอย่างจริงจังซึ่งก่อนหน้านี้เธอไม่เคยทำหน้าที่หรือรับบทบาทดูแลใครอย่างจริงจังเช่นนี้มาก่อน อีกทั้งตัวเธอเองก็ไม่เคยมีประสบการณ์ใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเลยเพราะอาชีพของเธอที่เธอยึดหาเลี้ยงชีพและลูก ๆ มาตลอดก็คือการค้าขาย ในขณะที่มารดาของเธอก็มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงดีมาก่อน

ทำให้เธอไม่เคยต้องสนใจดูแลมารดาอย่างใกล้ชิดเหมือนปัจจุบัน ทศนาบอกว่าอย่างดีที่สุดที่เธอเคยทำให้มารดาของเธอก่อนที่จะป่วยเป็นสมองเสื่อมก็เพียงแค่ทำกับข้าวให้กินเพียงเท่านั้นไม่เคยต้องไปยุ่งวุ่นวายหรือจัดการธุระอะไรให้ดังเช่นทุกวันนี้ การเข้ามาทำหน้าที่ดูแลมารดาของเธอในตอนแรกทศนาบอกว่ามีปัญหาเรื่องการปรับตัวอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก ข้อเสียเปรียบที่เธอประสบมาจากการที่ไม่เคยได้ดูแลใครมาก่อนคือการที่เธออาจจะเคยแสดงอาการหรืออารมณ์ไม่ดีในขณะดูแล ซึ่งเธอบอกว่าในบางเวลาเธอไม่อาจควบคุมอารมณ์ได้ทำให้เธอพูดจาไม่ดีกับมารดาไปบ้างเหมือนกัน แต่เธอบอกว่าไม่ถึงขั้นหยาบคายหรือรุนแรงอะไรมากนัก ส่วนมากจะเป็นการบ่นว่าหากมารดามีความเห็นไม่ตรงกับเธอ ทศนาบอกว่าเรื่องของระยะเวลาในการดูแลมีส่วนช่วยให้การดูแลเป็นไปได้อย่างดีมากขึ้น จนกระทั่งตอนนี้เธอรู้สึกว่าเริ่มชินและสามารถให้การดูแลมารดาของเธอได้ตามความเหมาะสมเมื่อเทียบกับตอนที่ทำหน้าที่ดูแลใหม่ ๆ ส่วนประสบการณ์ที่เธอต้องเจอกับปัญหาเรื่องอาการหลงลืมของมารดาในแต่ละวันที่ผ่านไปซึ่งส่วนใหญ่มักจะอยู่ที่เรื่องข้าวของที่วางไว้เพราะมารดาของเธอมักจะคิดว่าหยิบของมาไว้ทั้งที่ความจริงไม่มี จากประสบการณ์ที่เธอต้องเจอแทบทุกวันทำให้เธอรู้ว่าในแต่ละครั้งควรจะเอาตัวรอดอย่างไรเพื่อไม่ให้เกิดปัญหากระทบกระทั่งทางคำพูดกับมารดาซึ่งเธอบอกว่าต้องใช้ระยะเวลาและประสบการณ์ในการสังเกตอยู่นานพอสมควรกว่าจะปรับตัวได้

กรณีศึกษาที่ 2 : วารุณี (นามสมมติ)

ประวัติชีวิต

วารุณี แม่บ้านวัย 56 ปี เธอเป็นคนไทยเชื้อสายจีน เป็นคนจังหวัดกรุงเทพฯ โดยกำเนิด วารุณีเป็นผู้หญิงที่พูดจาตรงไปตรงมา เป็นคนเปิดเผย คุยเก่ง มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความเป็นกันเอง ใจดี เธอจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วารุณีเป็นบุตรสาวคนที่ 4 ของครอบครัว เธอมีพี่น้องทั้งหมด 6 คน มีพี่ชาย 3 คน น้องสาว 1 คนและน้องชาย 1 คน ในวัยเด็กครอบครัวของเธอมีฐานะค่อนข้างยากจน บิดามารดาของเธอเลี้ยงดูลูก ๆ ทุกคนให้เป็นคนที่มีความอดทน ขยันหมั่นเพียร สอนให้เป็นคนรู้จักพยายามและอดออม เธอเล่าว่าเมื่อโตขึ้นมาพี่ชายและน้องชายของเธอก็แยกย้ายไปมีครอบครัวใหม่ พี่ชายคนโตเป็นอาจารย์ ส่วนพี่ชายอีก 2 คนและน้องชายคนเล็กประกอบอาชีพค้าขายจนร่ำรวย เธอจึงอาศัยอยู่กับบิดามารดาและน้องสาว ต่อมาเมื่อเธอแต่งงานกับสามีจึงให้สามีย้ายเข้ามาอยู่ในครอบครัวของเธอ สามีของเธอเป็นตำรวจมีเงินเดือนไม่มากนัก ส่วนตัวเธอและน้องสาวก็รับจ้างเป็นช่างเสริมสวยเงินเดือนของเธอและสามีรวมกันพอใช้

ไปในแต่ละเดือนเท่านั้น ดังนั้นเธอและน้องสาวจึงไม่มีรายได้เพียงพอที่จะนำไปให้แก่บิดามารดา ทั้ง ๆ ที่อาศัยอยู่บ้านเดียวกัน เงินที่บิดาและมารดาของเธอได้มาส่วนใหญ่ที่ชายคนรองของเธอเป็นคนออกให้ ต่อมาบิดาของเธอได้เสียชีวิตลงทำให้ในปัจจุบันเธออาศัยอยู่กับครอบครัวของเธอ ซึ่งประกอบด้วยมารดา สามีนุตรสาว 2 คน และน้องสาว บ้านที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันนี้น้องสาวเป็นเจ้าของบ้าน เธอและครอบครัวอาศัยอยู่ในฐานะผู้อาศัย สามีนุตรสาวทำงานรับราชการเป็นตำรวจ ส่วนบุตรสาว 2 คนซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ วารุณีทำหน้าที่ดูแลมารดาซึ่งเป็นผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมเพียงผู้เดียว โดยรายได้ในแต่ละเดือนได้มาจากสามีนุตรสาวและพี่ชายของเธอเป็นคนให้รวมกันแล้วประมาณ 9,000 บาทต่อเดือน ซึ่งเธอบอกว่า บางเดือนค่าใช้จ่ายก็ไม่พอใช้

เจตคติที่มีต่อการดูแล

วารุณีเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่าในตอนแรกที่มารดาของเธอมีอาการผิดปกติก็เนื่องมาจากในขณะนั้นบิดาของเธอเสียชีวิตลงทำให้มารดาของเธอเกิดความรู้สึกช็อคและรับไม่ได้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หลังจากนั้นท่านก็มีอาการซึมเศร้า ไม่ค่อยพูดค่อยคุยกับคนในบ้าน เก็บตัวเงียบ จนกระทั่งต่อมามารดาของเธอประสบอุบัติเหตุลื่นล้มในห้องน้ำจนร่างกายขาไปครึ่งตัว อาการในระยะแรกสามารถเดินไปได้ช้า ๆ สามารถช่วยเหลือตัวเองได้บ้าง จนในระยะหลังไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ต้องมีคนคอยดูแลอย่างใกล้ชิด ซึ่งในขณะนั้นน้องสาวของเธอต้องมารับหน้าที่ในการดูแลมารดาด้วยเหตุผลที่ว่าพี่น้องทุกคนมีความคิดตรงกันที่จะให้น้องสาวของเธอมาทำหน้าที่ดูแล เพราะน้องสาวของเธอเป็นลูกคนเดียวที่ไม่ได้แต่งงานและไม่มีภาระหน้าที่ครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบไม่ว่าจะเป็นเรื่องดูแลครอบครัวหรือหาเงินเลี้ยงลูก อีกทั้งน้องสาวของเธอคนนี้เป็นลูกคนที่มารดาของเธอรักมากที่สุดในตอนนั้นวารุณีก็มีความเห็นว่าถ้าให้น้องสาวของเธอเป็นผู้ดูแลจึงจะมีความเหมาะสมมากที่สุดเธอบอกว่าถึงขนาดที่มารดาของเธอยกบ้านให้น้องสาวเป็นเจ้าของก็เหมาะสมแล้วที่น้องเธอต้องตอบแทนบุญคุณมารดา ในขณะที่น้องสาวของเธอทำหน้าที่ดูแลมารดาวารุณีมีความเห็นต่อการดูแลว่าไม่ใช่งานที่หนักหนาเกินไปและคิดว่าเป็นงานที่ใคร ๆ ก็ทำได้ต่อให้เป็นเด็กวัยรุ่นก็น่าจะทำได้เพราะไม่ต้องใช้ความรู้อะไรมาก เพียงแค่ออกไปคุยกับคนป่วยทั้งวัน เขาใช้ให้หยิบหรือเอาอะไรก็ตามมาให้เท่านั้นก็จบ ต่อมาไม่ถึงอาทิตย์หลังจากที่น้องสาวของเธอหยุดงานแล้วมารับหน้าที่ดูแลมารดาน้องสาวของเธอก็ปฏิเสธว่าจะไม่อยู่ดูแลมารดาอีกต่อไปแล้วแต่จะกลับไปทำงานที่ร้านเสริมสวยเหมือนเดิมโดยน้องสาวของเธอให้นเหตุผลว่าต้องทำงาน

เพราะว่าได้เช่าบ้านทำผมต่อจากเจ้าของคนเดิมได้แล้ว ไม่ว่าจะอย่างไรน้องสาวของเธอก็ยังคงยืนกรานกระต่ายขาเดียวว่าจะกลับไปทำงานและไม่ดูแลมารดาอีก ดังนั้นทุกคนจึงขอให้วารุณีเป็นผู้ดูแลมารดาโดยจะให้เงินแก่เธอทุกเดือนเพื่อทดแทนรายได้ที่หายไป เธอกล่าวว่าตอนนั้นมีความรู้สึกเบื่องานที่ทำเพราะต้องยืนแทบทั้งวันและการได้ดูแลมารดาก็เหมือนกับการได้พักอยู่กับบ้านไม่ต้องออกไปทำงานข้างนอกบ้านประกอบกับความเห็นของเธอที่มีต่อเรื่องการดูแลว่าไม่ใช่ของยากเย็นและน่าจะสบายกว่างานเสริมสวยที่ต้องยืนทั้งวันเธอจึงตกลงที่จะเป็นผู้ดูแลมารดา และเมื่อได้เข้ามารับหน้าที่ในการดูแลมารดาแล้วเธอจึงได้รู้ว่าเรื่องของการดูแลไม่ใช่เรื่องง่ายอย่างที่คิด ในช่วงแรกของการดูแลเธอประสบปัญหาอย่างมากเพราะมารดาของเธอร้องเรียกหาอยู่ตลอดเวลา เธอเล่าว่าเรียกถูกเรียกผิดเป็นคนอื่นไปหมด ช่วงนั้นเธอเคยคิดว่าตัวเองอาจจะตัดสินใจผิดพลาดที่มาทำหน้าที่ดูแลมารดาเพราะเธอไม่เคยรู้มาก่อนว่ามารดาของเธอจะมีอาการหนักขนาดนี้ทั้งที่อยู่บ้านเดียวกัน ประกอบกับอาการที่มีความผิดปกติลงไปเรื่อย ๆ จนช่วงต่อมาเธอพบว่ามารดาของเธอมีอาการประสาทหลอนคือมักจะเห็นคนเดินไปเดินมาหรือบางทีก็จะพูดคุยคนเดียวทั้งที่ไม่มีใคร ในตอนนั้นวารุณีมีความรู้สึกว่าเหมือนมารดาของเธอจะแกล้งเรียกร้องความสนใจอยากให้เธอนั่งอยู่ข้างเฝ้าตลอดเวลา เธอจึงรู้สึกหงุดหงิดและมีท่าทีกระพี้ดกระพืดต่อมารดาของเธออยู่บ้าง ต่อมาเมื่อเธอเห็นว่าอาการมารดาของเธอเริ่มหนักขึ้นเธอจึงได้ให้พี่ชายของเธอพามารดาไปตรวจและหลังจากที่ตรวจแล้วแพทย์ได้แจ้งให้ทราบว่ามารดาของเธอมีอาการสมองเสื่อม เมื่อเธอรู้ว่าอาการที่มารดาของเธอแสดงออกเป็นเพราะป่วยทำให้เธอรู้สึกสงสารทั้งมารดาแลตัวเองที่ต้องมาเผชิญกับปัญหานี้ และเธอก็เริ่มมีความรู้สึกผิดที่เคยมองว่ามารดาของเธอเรียกร้องความสนใจ ตอนนั้นเธอเล่าว่าเริ่มมีความรู้สึกดีที่รู้ว่ามารดาของเธอไม่ได้แกล้งแต่ในขณะเดียวกันก็มีความกลัวกับอาการป่วยของมารดาที่ดูแล้วยังจะมีอาการผิดปกติมากขึ้น แม้ว่าเธอจะรู้สึกเห็นใจที่มารดาต้องเผชิญกับอาการสมองเสื่อมแต่เธอเองก็มีความรู้สึกกดดันและเครียดที่ต้องรับหน้าที่ดูแล วารุณียังเล่าว่าบางครั้งเธอก็เกิดความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจเพราะเธอไม่ได้มีฐานะร่ำรวยเหมือนพี่น้องคนอื่นและต้องรับภาระในการดูแลมารดาอีกแต่วารุณีกล่าวว่าเธอก็ยังคงจะทำหน้าที่ต่อไปเพราะยังงักได้ทำหน้าที่ตอบแทนบุญคุณของมารดาที่เลี้ยงดูเธอมา

ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ

วารุณีเล่าว่าเรื่องของอาการสมองเสื่อมเป็นอย่างไรนั้นเธอไม่รู้ในรายละเอียดที่จริงจั่งรู้ แต่ที่ว่าถ้าเป็นโรคสมองเสื่อมก็คงเป็นเหมือนในข่าวที่เรียกว่าอัลไซเมอร์ คือคนที่เป็นอย่างนี้จะละเอียดอ่อน

จำอะไรไม่ได้ เธอบอกว่าไม่เคยสนใจเลยว่าโรคนี้จะเป็นยังไงเพราะคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัวคงไม่มีทางเกิดกับตัวหรือแม้แต่กับมารดาของเธอ เธอเล่าว่าถ้าจะกลัวก็คงเป็นพวกโรคที่เป็นหนัก ๆ อย่างพวกมะเร็ง เบาหวานมากกว่า ดังนั้นความรู้เกี่ยวกับอาการสมองเสื่อมของเธอจึงแทบไม่มีเลย เมื่อมารดาของเธอป่วยในตอนแรกเธอยังคิดว่าเป็นอาการของคนแก่ที่ชอบบ่นและเรียกร้องความสนใจจากลูกหลานให้มาอยู่ใกล้ ๆ ตอนนั้นเธอจึงไม่ค่อยสนใจแถมบางครั้งยังมีอารมณ์หงุดหงิดใส่ด้วย ต่อมาเมื่อเธอได้ทราบความจริงว่ามารดาของเธอมีกาอาการสมองเสื่อมจึงได้สอบถามถึงอาการที่จะเกิดและวิธีการที่ควรปฏิบัติต่อผู้ป่วยว่าควรจะทำอย่างไรกับแพทย์ เธอคิดว่าอาการสมองเสื่อมสามารถรักษาให้หายขาดได้เพียงแต่อาจต้องใช้เวลาแต่เมื่อรู้ว่าจะทวีความรุนแรงมากขึ้นและไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้เธอจึงไม่รู้จะทำอย่างไรและไม่รู้ว่าควรจะไปปรึกษากับใครเพราะพี่น้องคนอื่นก็คงไม่สนใจจะฟัง คนที่เธอพอจะปรับทุกข์ได้ก็มีเพียงแต่สามีของเธอและเพื่อนสนิทเท่านั้นที่เธอเคยระบายทุกข์ให้ฟังอยู่เสมอ ๆ วารุณีเล่าว่าเพื่อนสนิทของเธอเป็นคนแนะนำและหาข้อมูลเรื่องของอาการสมองเสื่อมมาให้ และเป็นคนที่เจอข้อมูลเกี่ยวกับสมาคมผู้ดูแลผู้ป่วยสมองเสื่อมจึงบอกให้เธอไปสมัครเป็นสมาชิก หลังจากที่เธอได้เป็นสมาชิกของสมาคมแล้ววารุณีเล่าว่าได้รับความรู้เพิ่มเติมเยอะมากจากที่ไม่ค่อยรู้อะไรแม้แต่ได้สอบถามจากแพทย์ที่โรงพยาบาลแล้วก็ตามก็ยังไม่ค่อยได้ความรู้เท่ากับตอนที่ไปสมัครเพราะตอนนั้นเธอได้พูดคุยกับแพทย์เฉพาะตอนพามารดาไปตรวจหลังจากนั้นก็ไม่เคยได้สอบถามอะไรอีกเลย และการได้รับความรู้ก็มีประโยชน์ต่อการดูแลมารดาของเธอด้วยเช่นกัน เธอยกตัวอย่างให้ฟังถึงความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมงานที่สมาคมจัดขึ้นอย่างเช่น การออกกำลังกายให้ผู้ป่วยด้วยท่าทางอย่างไรจึงจะลดอาการเครียดได้เป็นต้น นอกจากนี้เธอยังได้รับเอกสารต่าง ๆ ที่อธิบายถึงอาการและวิธีการจัดการกับโรคซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะตรงกับปัญหาที่เธอเจอทำให้เธอได้เรียนรู้ถึงการจัดการได้อย่างเหมาะสม

ระยะเวลาและประสบการณ์ในการดูแล

ตั้งแต่วันแรกจนถึงปัจจุบันที่วารุณีได้รับหน้าที่เป็นผู้ดูแลมารดาของเธอนั้นเป็นเวลานานกว่า 7 ปีแล้ว ในเรื่องของกาดูแลนั้นวารุณีเล่าให้ฟังว่าตอนนี้เธอมีความรู้สึกชินและปรับตัวเข้ากับมารดาได้อย่างไม่มีปัญหาอะไรเพราะเวลากว่า 7 ปีที่ผ่านมาเธอต้องทำหน้าที่ดูแลเพียงลำพังคนเดียว ส่วนพี่น้องคนอื่น ๆ แม้จะให้ความช่วยเหลือก็เพียงแต่ด้านการเงินเท่านั้นแต่ไม่เคยมาสนใจว่าเธอจะเป็นยังไงและไม่เคยเข้ามาช่วยดูแลเลยแม้แต่ครั้งเดียว ทำให้วารุณีต้องแบกรับภาระ

และจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นเพียงลำพัง เธอเล่าว่าเธอต้องเรียนรู้ปัญหาและวิธีการจัดการต่าง ๆ ด้วยตัวเองคือคอยเฝ้ามองดูอาการว่าเป็นยังไง ทำให้เรียนรู้จนสามารถทำมาได้ถึงปัจจุบัน วารุณีบอกว่าเวลาที่มีความสำคัญกับเรื่องการดูแลอย่างมากถ้ายังคอยอยู่คอยดูแลนานเท่าไรก็จะเกิดอาการขึ้นไปเอง ช่วงลำบากหรือจะมีปัญหาติดขัดอยู่บ้างก็คงเป็นช่วงแรก ๆ ที่ต้องผ่านไปให้ได้ เธอบอกว่าย่างในกรณีของน้องสาวเธอที่มาดูแลมารดาได้ไม่ถึงอาทิตย์ก็ทนไม่ไหวและไม่ขอทำหน้าที่ดูแลต่อไปเป็นเพราะไม่อดทน อีกอย่างหนึ่งวารุณีบอกว่าอาจเป็นเพราะน้องสาวของเธอไม่เคยมีครอบครัวและไม่เคยเลี้ยงลูกมาก่อนจึงไม่ค่อยมีความเข้าใจและความผูกพันของแม่ลูกแต่ตัวเธอเองเคยมีประสบการณ์และความผูกพันของแม่ลูกมาก่อนก็เลยสามารถทำหน้าที่ดูแลมารดา มาได้ถึงทุกวันนี้ จากปัญหาที่เธอเคยคิดว่ามีความหนักหนาเมื่อสมัยก่อนมาเทียบดูในตอนนี้นั้นเธอสึกว่ามันลดลงไปมาก แต่ก็ยังมีบางครั้งที่เธอและมารดาสื่อสารกันไม่รู้เรื่องทำให้มีปัญหาทะเลาะกันบ้างแต่ไม่มากเหมือนช่วงแรก อาการของมารดาที่เป็นอยู่ก็เป็นไปในลักษณะเดิมทำให้เธอมีความเคยชินและไม่เครียดมากเท่าแต่ก่อนและสามารถจัดการกับอาการที่มารดาของเธอเป็นอยู่ได้อย่างไม่มีปัญหา เธอบอกว่าประสบการณ์ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาทำให้ในปัจจุบันสามารถให้การดูแลมารดาได้อย่างไม่ลำบากนัก

กรณีศึกษาที่ 3 : วีรพร (นามสมมติ)

ประวัติชีวิต

วีรพร อายุ 38 ปี เธอเป็นผู้หญิงที่รูปร่างหน้าตาดี เป็นคนช่างพูด มีความคล่องแคล่ว อารมณ์ดี พูดจาเปิดเผย ความเป็นกันเอง เข้ากับคนอื่นได้ง่าย วีรพรมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่จังหวัดสิงห์บุรี เธอจบการศึกษาระดับชั้น ปวช. วีรพรมีพี่น้องทั้งหมด 5 คน เธอเป็นบุตรสาวคนโต มีน้องสาว 1 คน และน้องชาย 3 คน พี่น้องคนอื่น ๆ ยังคงอาศัยอยู่ที่จังหวัดสิงห์บุรี ส่วนตัวเธอย้ายมาอยู่ที่กรุงเทพฯ ตั้งแต่ตอนอายุ 15 ปี โดยอาศัยอยู่กับป้าซึ่งเป็นเจ้าของร้านอาหาร ต่อมาเมื่อเธอแต่งงานจึงย้ายออกมาอยู่กับสามี เธอเล่าว่าหลังจากที่เธอย้ายออกมามีครอบครัวก็ได้มีโอกาสเดินทางกลับไปเยี่ยมบ้านบ้างประมาณปีละ 3 ครั้ง ครอบครัวเดิมของเธอมีฐานะปานกลาง บิดาและมารดาประกอบอาชีพรับราชการเป็นครู แต่มารดาของเธอเสียชีวิตไปตั้งแต่ตอนคลอดน้องคนสุดท้องได้ประมาณ 2 ปีเนื่องจากเป็นโรคมะเร็ง ดังนั้นบิดาจึงเป็นผู้เลี้ยงดูเธอและน้อง ๆ มาตั้งแต่เล็ก ในวัยเด็กเธอเล่าว่าไม่ค่อยสนิทกับบิดาเท่าที่ควรเพราะบิดาของเธอเป็นคนไม่ค่อยพูด เงียบขรึม แต่เธอจะสนิทกับป้าซึ่งให้ความรักกับเธอเหมือนเป็นลูกสาวแท้ ๆ ของท่าน เมื่อป้า

ขอเธอจากพ่อให้ไปอยู่ด้วยกันที่กรุงเทพฯ ๙ พ่อของเธอจึงอนุญาต เมื่อเธอมาอยู่กรุงเทพฯ ๙ ก็เกิดความรู้สึกเป็นห่วงพ่อและน้องเมื่อเดินทางกลับไปเยี่ยมก็มีการพูดคุยกันมากกว่าตอนที่อยู่ด้วยกัน ทำให้เธอเริ่มสนิทกับพ่อมากขึ้น ปัจจุบันวีรพรอาศัยอยู่กับครอบครัวซึ่งประกอบไปด้วยสามีและบุตรชาย 1 คน ในระยะแรกวีรพรและสามีร่วมกันเปิดกิจการร้านค้าขายของชำเล็ก ๆ จนการค้ามีความเจริญรุ่งเรืองจากร้านค้าเล็ก ๆ ได้กลายมาเป็นร้านค้าส่งสินค้าให้ผู้ค้ารายย่อย ปัจจุบันทั้งคู่มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 35,000 บาทต่อเดือน นอกจากนี้ทั้งคู่ยังมีการให้เช่าพื้นที่กินรายได้เฉลี่ยแล้วเดือนละ 6,000 บาท รวมรายได้ที่เธอและสามีได้รับในแต่ละเดือนประมาณ 41,000 บาท

เจตคติที่มีต่อการดูแล

ในช่วงแรกวีรพรและบิดาไม่ได้อยู่ด้วยกันเพราะเธอย้ายเข้ามาอยู่กรุงเทพฯ ตั้งแต่เด็กแต่เธอก็ยังคงติดต่อกับบิดาอยู่เป็นประจำ เมื่อเธอโตขึ้นได้แต่งงานและมีกิจการที่มั่นคงเธอก็ยังส่งเงินไปให้บิดาทุก ๆ เดือน วีรพรเล่าว่าตั้งแต่บิดาของเธอปลดเกษียณก็อยู่กับบ้านไม่ได้ทำงานอะไรที่บ้านยังมีน้องชายคนเล็กที่ยังไม่ได้แต่งงานอาศัยอยู่กับบิดาส่วนที่น้องคนอื่นแต่งงานแยกครอบครัวออกไปกันหมดที่บ้านจึงเหลือเพียงบิดากับน้องชายคนเล็กเท่านั้น หน้าที่ในการดูแลบิดาและพาท่านไปหาหมอจึงเป็นหน้าที่ของน้องชายคนเล็กที่ต้องทำ ซึ่งวีรพรกล่าวว่าเธอมีความรู้สึกเป็นห่วงบิดาที่ต้องอยู่บ้านสิงห์บุรีเพราะน้องก็เป็นผู้ชายซึ่งไม่ค่อยจะเอาใจหรือคอยดูแลได้ดีเหมือนผู้หญิงอีกทั้งน้องชายของเธอเป็นคนมีอุปนิสัยชอบเที่ยวกลับบ้านดึก บางวันก็ไม่กลับบ้าน ทำให้เธอเกิดความรู้สึกเป็นกังวลในเวลาที่บิดาของเธอต้องอยู่เพียงลำพัง เธอเล่าว่ามีความคิดอยากจะให้บิดามาอยู่ด้วยกันที่กรุงเทพฯ ๙ หลายครั้งแล้วแต่เธอรู้ดีว่าถึงอย่างไรบิดาของเธอก็คงจะไม่ยอมมาอย่างแน่นอนเพราะท่านเป็นคนติดบ้านเธอจึงไม่เคยเอ่ยปากชวนได้แต่เก็บความคิดดังกล่าวเอาไว้ ต่อมาเมื่อน้องชายบอกกับเธอว่าบิดาของเธอมีอาการแปลก ๆ ไปและฟังจากที่น้องชายเล่าเธอก็ได้ให้น้องชายพามาหาหมอที่กรุงเทพฯ ๙ จนได้ทราบว่าบิดามีอาการสมองเสื่อม ในตอนนั้นเธอมีความคิดว่าถ้าปล่อยให้บิดาของเธออยู่กับน้องชายคงจะไม่ดีแน่เพราะน้องชายของเธอถึงแม้จะโตแล้วแต่ยังติดนิสัยชอบเที่ยวกลางคืนทำให้เธอไม่กล้าปล่อยให้บิดาอยู่เพียงลำพัง เธอจึงตัดสินใจที่จะรับบิดาของเธอมาอยู่ด้วยกันที่บ้านของเธอ เมื่อบิดาของเธอมาอยู่ที่กรุงเทพฯ ๙ แล้ววีรพรจึงไม่ค่อยได้ออกไปช่วยงานสามีแต่สามีของเธอก็เข้าใจและไม่ได้ว่าอะไรอีกทั้งที่ร้านของเธอก็มีลูกจ้างมาช่วยงานอยู่หลายคน เธอจึงสามารถดูแลบิดาได้โดยไม่ต้องกังวลใจ ส่วนบิดาของเธอก็ยังคงช่วยเหลือตัวเองได้บ้างทำให้เธอไม่ต้องคอยเฝ้าบิดาทั้งวันแต่ในช่วงหลัง ๆ วีรพรเล่าว่าแม้บิดาเธอจะสามารถช่วยเหลือตัวเองได้บ้างแต่อาการป่วยของท่านก็ไม่เคยทุเลาลงและกลับเป็นมากกว่า

เดิมโดยเฉพาะอาการหลงลืมและเรื่องของการประสาทสัมผัสเสื่อมทำให้ในบางครั้งวีรพรต้องเจอปัญหาที่ปวดหัวอยู่บ่อย ๆ แต่ยังไงก็ตามวีรพรคิดว่าการได้ดูแลบิดาถือเป็นหน้าที่ของลูกซึ่งเธอเองก็เป็นลูกสาวคนโตของครอบครัวและเธอก็ไม่ได้มีฐานะความเป็นอยู่ที่ลำบากอะไร และเธอก็เห็นว่าตั้งแต่เด็กไม่ค่อยได้อยู่กับพ่อเหมือนลูกคนอื่น จึงถือว่าการที่ได้เข้ามาดูแลบิดาเป็นการชดเชยช่วงเวลาที่ไม่ได้อยู่ใกล้ชิดท่านแม้ว่าเธอกับท่านจะอยู่ใกล้กันตั้งแต่เด็กแต่เธอก็รับรู้ได้ว่าบิดาของเธอยังเป็นห่วงเธออยู่เสมอทำให้เธอรู้สึกดีและไม่คิดว่าตัวเองขาดความอบอุ่นจากผู้เป็นพ่อ เมื่อท่านมีอาการป่วยเธอจึงตัดสินใจจะทำหน้าที่ในการรับท่านมาอยู่ด้วยเอง ซึ่งในตอนแรกวีรพรไม่ได้คาดคิดไว้ก่อนว่าบิดาของเธอจะมีอาการขนาดนี้เพราะเธอก็ยังเห็นว่าท่านยังพอช่วยเหลือตัวเองได้แต่เมื่อมาอยู่ด้วยกันจริง ๆ แล้วเธอเห็นว่าอาการของท่านต่างจากที่เธอคิดไว้มาก แม้บางครั้งเธอจะรู้สึกท้อใจกับอาการของท่านที่แสดงออกทั้งในเรื่องอาการวิตกกังวลและประสาทการรับรสเสื่อมอยู่บ้างแต่เธอก็รู้สึกสงสารท่านมากกว่าเพราะความจริงบิดาของเธอไม่ใช่คนที่จะว่าร้ายใครแต่พอป่วยใครทำอะไรไม่ถูกใจก็เกิดความโมโหได้ง่าย เธอจึงไม่โทษที่บิดาของเธอมักจะมีอารมณ์แปรปรวนกว่าเมื่อก่อน ทั้งนี้วีรพรยังมีความรู้สึกอยากจะทำให้บิดาของเธอได้มีโอกาสหายกลับมาเป็นเหมือนเดิมแต่เธอก็รู้ว่าไม่สามารถทำให้เป็นอย่างนั้นได้ เธอจึงต้องการให้บิดาของเธอได้รับการดูแลและมีความเป็นอยู่ที่ดีมาทดแทน

ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ

ก่อนหน้าวีรพรเล่าว่าเธอเคยทราบข่าวและรู้เรื่องราวเกี่ยวกับอาการสมองเสื่อมอยู่บ้าง เพราะเธอเคยไปเจอการจัดนิทรรศการตามโรงพยาบาลที่ให้ความรู้เกี่ยวกับอาการสมองเสื่อมแต่เธอเพียงแค่อ่านข้อมูลและรู้อย่างคร่าว ๆ เท่านั้นว่าโรคนี้มักเกิดขึ้นกับคนสูงอายุและรู้อาการของโรคสมองเสื่อมว่าผู้ที่ป่วยจะมีการแสดงออกและมีพฤติกรรมอย่างไร โดยส่วนตัวเธอเองไม่คิดว่าอาการดังกล่าวจะเกิดขึ้นกับบิดาของเธอเพราะไม่เคยมีวิวัฒนาการมาก่อน แต่เมื่อเธอได้ทราบว่าบิดาของเธอมีอาการสมองเสื่อมเธอก็รับได้เพียงแต่นักใจนิดหน่อยกับอาการที่เธอต้องเผชิญ วีรพรเล่าว่าตั้งแต่ตอนที่น้องชายของเธอพาบิดาไปตรวจแพทย์ก็ได้แจ้งให้ทราบว่าผู้ป่วยจะมีแนวโน้มพฤติกรรมเป็นอย่างไร และเธอก็ยังได้นำเรื่องนี้ไปปรึกษากับเพื่อน ๆ และลูกค้าที่สนิท ทุกคนต่างก็ให้กำลังใจเธอทำให้เธอมีความรู้สึกว่ามีพลังใจมากขึ้น ต่อมาวีรพรได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสมาคมผู้ดูแลผู้ป่วยสมองเสื่อมจากลูกค้าที่มาเล่าให้ฟังเธอจึงเกิดความสนใจที่จะร่วมเป็นสมาชิกและหลังจากนั้นเธอก็ได้รับความรู้มากขึ้น แต่อย่างไรก็ดีวีรพรบอกว่าเป็นเพราะเธอเคยชินและ

มีความรู้เรื่องอาการสมองเสื่อมอยู่บ้างแล้วจึงทำให้ยอมรับได้เพราะคาดเดาได้ก่อนว่าตัวเองจะต้องเจออะไรทำให้เธอไม่ถึงกับรับไม่ได้หรือทนไม่ไหว นอกจากนี้เธอก็พอรู้มาบ้างว่าเมื่อมีอาการสมองเสื่อมการที่จะรักษาให้กลับมาเป็นเหมือนเดิมไม่สามารถทำได้ เมื่อน้องคนอื่นมาเยี่ยมและแนะนำให้เธอพาบิดาไปหาหมอจีนที่จังหวัดระยองซึ่งน้องของเธอได้ข่าวว่าเป็นหมอที่มีชื่อเสียงและทำการรักษาด้วยการฝังเข็มเพียง 3 ครั้งก็หาย จึงคิดว่าน่าจะช่วยรักษาอาการของท่านได้ วีรพรไม่เชื่อและไม่คิดที่จะพาท่านไปรักษาอีกทั้งเธอกลัวว่าหมอจีนโบราณคนดังกล่าวจะเป็นพวกหลอกลวง เธอมีความเชื่อในแพทย์แผนปัจจุบันมากกว่าและคิดว่าเป็นการเสี่ยงเกินไปที่จะพาบิดาไปให้ฝังเข็มถ้าหากเกิดความผิดพลาดก็อาจจะส่งผลต่อสุขภาพของบิดามากกว่าเดิม เธอจึงปฏิเสธแม้ว่าน้อง ๆ ของเธอจะพยายามชักชวนเท่าไรก็ตาม เธอคิดว่าเมื่อได้เข้ามาดูแลบิดาแล้วก็น่าจะทำหน้าที่ให้ดี เธอจึงพยายามทำตามคำแนะนำของแพทย์มากกว่าจะได้ไม่มีน้องคนไหนมาว่าได้ว่าเธอทำหน้าที่ดูแลได้ไม่ดี

ระยะเวลาและประสบการณ์ในการดูแล

ระยะเวลาที่วีรพรไปรับบิดามาอยู่ด้วยที่กรุงเทพฯ จนถึงปัจจุบันเป็นเวลาประมาณ 1 ปีแล้ว วีรพรเล่าว่าในเรื่องการดูแลบิดาเธอนั้นไม่ค่อยมีปัญหาใหญ่โตเมื่อเทียบกับคนอื่น ๆ ที่เธอไปเจอในงานอบรมสัมมนาของสมาคม เท่าที่เธอได้พูดคุยกับสมาชิกคนอื่น ๆ นั้นเธอพบว่ามีหลายคนที่มีปัญหาหนักกว่าเธอหลายเท่าหนักส่วนใหญ่ที่เธอคุยด้วยจะเล่าให้ฟังว่าคนที่พวกเขาทำหน้าที่ดูแลอยู่ช่วยเหลือตัวเองก็ไม่ได้ต้องคอยเฝ้าอยู่ตลอดเวลาเกือบทั้งวันแม้แต่ในตอนกลางคืน ซึ่งในกรณีของบิดาเธอนั้นยังสามารถช่วยเหลือตัวเองได้บ้าง และชอบหยิบจับช่วยเหลืองานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ เธอบอกว่าเธอกับบิดาไม่ค่อยมีปัญหากระทบกระทั่งกันมากนัก แม้ว่าเธอจะไม่ค่อยใกล้ชิดกับท่านและห่างหายจากการดูแลท่านไปเป็นเวลานานแล้วก็ตามแต่เมื่อได้เข้ามาดูแลท่านอีกครั้งหนึ่งเธอก็สามารถทำได้ เพราะในช่วงเวลา 1 ปีที่ผ่านมา เธอได้เรียนรู้ว่าเธอต้องปฏิบัติตัวต่อท่านอย่างไร เธอได้เรียนรู้ไปเรื่อย ๆ ในตอนแรกเธอยังไม่ค่อยชินและมีความรู้สึกขัด ๆ เจิน ๆ บ้าง เพราะบิดาของเธอก็เป็นผู้ชายและไม่ได้อยู่ด้วยกันมาตั้งนาน แต่ในปัจจุบันความรู้สึกเหล่านั้นหมดไปแล้วเธอมีความเคยชินมากขึ้น ปัญหาที่เจอในระหว่างการดูแลส่วนมากแล้วจะเป็นเรื่องการปรับตัวในช่วงแรกมากกว่าเมื่อผ่านไปได้แล้วก็ไม่ค่อยมีเรื่องอะไรให้เธอต้องกังวลใจ อาจมีบางครั้งที่บิดาของเธอมีอาการหลงผิดเธอก็พยายามพูดให้ท่านเข้าใจให้ได้ ซึ่งในส่วนนี้เธอบอกว่าใช้เวลามากพอสมควรกว่าจะปรับตัวและปรับใจให้เย็นลงได้ วีรพรกล่าวว่าสาเหตุสำคัญที่เธอไม่

ค่อยเจอปัญหามากเมื่อเทียบกับคนอื่น ๆ ก็เป็นเพราะตัวเธอเองรู้ข้อมูลมาก่อนเพียงแต่อาศัยเวลาในการปรับตัวให้เข้าที่เข้าทางให้คุ้นเคยมากขึ้นเท่านั้นจึงทำให้ทุกวันนี้ไม่ค่อยมีอุปสรรคอะไรมากนัก แต่เธอเองก็อดคิดถึงอนาคตไม่ได้ถ้าบิดาของเธอมีอาการหนักขึ้นจนไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้อย่างที่เคยได้ยินมาเธอจะสามารถดูแลท่านได้ดีแบบเดิมหรือไม่

กรณีศึกษาที่ 4 : อรุณ (นามสมมติ)

ประวัติชีวิต

อรุณ อายุ 42 ปี เป็นผู้หญิงที่ค่อนข้างเรียบร้อย มีความสุขุม จริงจังกับชีวิต อรุณจบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปัจจุบันเธอเป็นแม่บ้านส่วนสามีของเธอทำงานที่ธนาคารแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ในขณะนี้อรุณอาศัยอยู่ที่บ้านของสามีซึ่งมีสมาชิก 5 คน ประกอบด้วยตัวเธอ สามี บุตรชาย 1 คน มารดาของเธอและน้องสาวของสามี ส่วนบิดาและมารดาของสามีนั้นเสียชีวิตไปแล้ว อรุณเล่าว่าครอบครัวเดิมของเธออยู่ที่จังหวัดพิษณุโลก เธอมีพี่ชาย 1 คน บิดาและมารดาของเธอประกอบอาชีพค้าขายครอบครัวของเธอจึงมีฐานะปานกลางตอนเธออายุ 8 ขวบ บิดาของเธอเสียชีวิตลงดังนั้นหน้าที่ในการเลี้ยงดูลูกทั้ง 2 คนจึงตกเป็นของมารดาเพียงลำพัง เธอเล่าว่ามารดาของเธอเป็นคนที่ค่อนข้างเจ้าระเบียบมีความเข้มงวดเป็นอย่างมาก ในวัยเด็กของเธอมักจะถูกมารดาตีกรอบตามที่ตั้ง แต่อย่างไรก็ตามมารดาของเธอก็ให้ความดูแลเอาใจใส่ให้ความรักต่อเธอและพี่ชายเป็นอย่างมาก เธอไม่เคยคิดว่าตนเองขาดความอบอุ่นจากพ่อ ต่อมาเมื่อโตขึ้นพี่ชายของเธอก็ได้มีโอกาสไปทำงานอยู่ที่ประเทศไต้หวันและแต่งงานกับภรรยาซึ่งเป็นคนไทยที่ไปทำงานอยู่ที่นั่นเช่นเดียวกัน ส่วนตัวเธอเองก็ได้แต่งงานและย้ายมาอยู่กับสามีที่กรุงเทพฯ ในขณะที่มารดาของเธอยังคงอาศัยอยู่ที่พิษณุโลกโดยมีญาติมาอยู่เป็นเพื่อน ในตอนนั้นเธอเห็นว่ามารดายังมีสุขภาพที่สมบูรณ์และแข็งแรงมากประกอบกับมีคนอยู่เป็นเพื่อนเธอก็ได้ตัดสินใจที่จะย้ายตามสามีและมาประกอบอาชีพค้าขายเสื้อผ้าในกรุงเทพฯ เธอเล่าว่าช่วงแรก ๆ ที่เข้ามาอยู่กรุงเทพฯ เธอได้ส่งเงินกลับมาให้มารดาใช้ทุกเดือน ในขณะที่พี่ชายของเธอที่ทำงานอยู่ที่ประเทศไต้หวันไม่เคยส่งเงินกลับมาให้มารดาเลย มีเพียงตอนที่กลับมาเยี่ยมบ้านเท่านั้นที่จะให้เงินก้อนไว้กับมารดา เธอเล่าว่าพี่ชายของเธอกลับมาเยี่ยมบ้านเฉลี่ย 2 ปีต่อ 1 ครั้ง แต่ในครั้งสุดท้ายที่พี่ชายมาเยี่ยมก็ผ่านไปเกือบ 3 ปีแล้ว ต่อมาเมื่อมารดาของเธอมีอาการหลง ๆ ลืม ๆ ญาติของเธอก็ส่งข่าวให้เธอทราบและให้เธอจัดการดูแลด้วยตนเองทำให้อรุณต้องรับมารดามาอยู่ด้วยและไม่สามารถที่จะไปทำงานนอกบ้านได้เนื่องจากต้องทำหน้าที่ดูแลมารดา รายได้ใน

ปัจจุบันที่เธอมีอยู่นั้นจึงมาจากสามีของเธอทั้งหมด เธอได้รับเงินเดือนจากสามีประมาณเดือนละ 10,000 บาท ซึ่งสามารถใช้อย่างพอดีในแต่ละเดือนเท่านั้น

เจตคติที่มีต่อการดูแล

ตอนแรกอรนุชและมารดาไม่ได้อยู่ด้วยกัน แต่อรนุชก็มีความรู้สึกที่ไม่ต้องกังวลหรือเป็นห่วงมารดาของเธอมากนักเพราะมารดาของเธอมีญาติคอยอยู่เป็นเพื่อนเธอเพียงแต่ส่งเงินมาให้มารดาใช้ในแต่ละเดือนเพียงแต่ไม่มีเวลาเดินทางไปหาเนื่องจากเธอต้องทำงานและต้องดูแลลูกชายอยู่ที่กรุงเทพฯ ๕ ตอนแรกที่มารดาของเธอยังมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงดีอยู่ ไม่ค่อยเจ็บป่วยต่อมาเมื่อเริ่มมีอายุมากขึ้นก็มีปัญหาเกี่ยวกับกระดูกมีอาการปวดหลังเหมือนผู้สูงอายุคนอื่น ๆ ทั่วไป ไม่มีโรคประจำตัวที่ร้ายแรงและก่อนหน้านี้สามีของเธอเองจะชวนให้มารดามาอยู่ด้วยกันที่นี่ แต่มารดาของเธอเองก็ไม่ชอบและอยากอยู่ที่บ้านมากกว่า เธอและสามีจึงตามใจท่านแต่ถึงอย่างไรก็ได้มอบหมายให้ญาติของเธอช่วยดูแลมารดาของเธอแทนด้วย ตอนนั้นอรนุชคิดว่าเรื่องการดูแลก็เป็นเหมือนการอยู่ด้วยกันอยู่บ้านเดียวกันไม่ต้องช่วยเหลืออะไรมากเพราะว่ามารดาของเธอยังแข็งแรงเป็นปกติดีทุกอย่างและตัวเธอก็ไม่ค่อยมีเวลาไปเยี่ยมบ่อยนัก ในครั้งแรกที่เธอได้ข่าวว่ามารดาของเธอมมีอาการหลง ๆ ลืม ๆ พูดไม่ค่อยรู้เรื่องเธอยังคิดว่าญาติของเธอพูดเกินความจริงไปมากกว่า เธอไม่เคยคิดว่ามารดาของเธอจะมาเป็นโรคแบบนี้จึงยังไม่ปักใจเชื่อมากนัก จนกระทั่งเวลาผ่านไปประมาณเกือบ 2 ปี อาการที่เป็นอยู่มีความรุนแรงมากขึ้นจนญาติของเธอทนไม่ไหวและส่งข่าวบอกให้ออรนุชทราบว่าจะย้ายไปอยู่ที่อื่น ออรนุชบอกว่าตอนนั้นไม่มีทางเลือกเพราะเหลือเธอเพียงคนเดียวที่ยังอยู่ เธอจึงเดินทางไปดูอาการของมารดาที่พิษณุโลก เมื่อเธอไปดูแล้วปรากฏว่ามารดาของเธอมมีอาการผิดปกติอย่างที่ญาติของเธอบอกจริง ๆ ในขณะนั้นอรนุชคิดว่า เป็นเรื่องปกติทั่วไปของคนแก่เพียงแต่มารดาของเธออาจจะมีอาการมากกว่าเท่านั้น ต่อมาไม่นานมารดาของเธอก็เริ่มช่วยเหลือตัวเองไม่ได้เลยแสดงพฤติกรรมที่ถดถอยลงกว่าเดิมเยอะมากทำให้ออรนุชเริ่มมีความรู้สึกไม่ดีต่อการที่มารดาของเธอแสดงอาการเหล่านี้ออกมา ตอนนั้นเธอมีความรู้สึกไม่อยากจะอยู่ที่นั่นอีกต่อไป เธอยอมรับว่าการดูแลมารดาที่เธอปฏิบัติตอกลับไปก็ไม่เหมาะสม เธอมีความรู้สึกกดดันมากเพราะไม่เข้าใจว่าทำไมมารดาของเธอจึงเป็นแบบนั้นทั้งที่ก่อนหน้านี้ไม่เคยมีอุปนิสัยก้าวร้าวมาก่อน หลังจากที่อรนุชต้องเผชิญกับความกดดันอยู่ได้ไม่นานเธอก็เริ่มทนไม่ไหวที่ต้องอยู่ลำพังกับมารดา 2 คนจึงได้โทรศัพท์ไปเรียกให้สามีของเธอมารับเธอและมารดากลับไปอยู่กรุงเทพฯ ๕ ซึ่งเธอบอกว่าการพามารดาไปอยู่กรุงเทพฯ ๕ ดีกว่าที่เธอต้องทนอยู่ที่พิษณุโลกเพราะเธอต้องเฝ้าติดต่อกับมารดาทั้งวันไม่ได้ไปไหน เมื่อเธอพามารดามาอยู่ที่กรุงเทพฯ

๔ เธอเริ่มมีสภาพจิตใจที่ดีขึ้นเพราะยังได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นบ้างซึ่งถ้าเป็นที่พิษณุโลกเธอบอกว่าอยู่ด้วยกันเพียงแค่สองคนเท่านั้น ถึงแม้จะมีสภาพจิตใจที่ดีขึ้นบ้างแล้วก็ตามแต่เธอบอกว่าเธอต้องทนอยู่กับการดูแลมารดาเกือบ 1 ปีถึงได้รู้ว่าอาการที่มารดาของเธอประสบอยู่คืออาการสมองเสื่อม เธอได้บังเอิญดูรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับอาการของผู้ที่ป่วยด้วยภาวะสมองเสื่อมและเห็นว่ามีอาการคล้ายกับที่มารดาของเธอเป็นจากนั้นเธอก็ได้พาไปพบแพทย์และได้ทราบความจริงว่าที่แท้จริงแล้วมารดาของเธอป่วยด้วยอาการสมองเสื่อม แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้อรุณฯจะทราบแล้วว่ามารดาของเธอป่วยไม่ได้แก่งหรือเป็นอาการหลงลืมตามวัยอย่างที่เธอคิด เธอก็ยังคงรู้สึกไม่ติดต่อการจะดูแลมารดาของเธอเพราะเหตุผลที่ว่าเธอรู้สึกขาดต่ออาการแต่ครั้งที่มารดาของเธอเป็นด้วยความรู้สึกที่มีต่อมารดาทำให้ในที่สุดอรุณฯตัดสินใจที่จะเลิกทำหน้าที่ดูแลมารดาด้วยตนเอง และได้หันไปจ้างพยาบาลพิเศษมาดูแลมารดาแทน แต่อรุณฯเล่าว่าเธอจ้างให้พยาบาลพิเศษมาดูแลมารดาของเธอได้เพียง 3 เดือนก็ต้องเลิกจ้างเนื่องจากประสบปัญหาทางการเงิน ทั้งนี้เพราะค่าจ้างในการดูแลมารดาของเธอนั้นเฉลี่ยแล้วตกเดือนละ 9,000 บาท เธอมีเงินไม่เพียงพออีกทั้งยังต้องส่งเสียเลี้ยงดูลูกชายที่กำลังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน ดังนั้นเธอก็ตัดสินใจที่จะดูแลมารดาด้วยตัวเองอีกครั้ง ซึ่งอรุณฯเล่าว่าเมื่อเธอเกิดความรู้สึกเบื่อท้อแท้ใจที่ต้องเป็นคนเจอกับความยากลำบากในการดูแลมารดาเพียงลำพังผู้เดียว เธอก็เกิดความกดดันและเครียดเมื่อคิดว่าต้องกลับไปเจอสถานการณ์แบบเดิม ๆ แต่เธอก็ได้พยายามที่จะลดอารมณ์ความรู้สึกที่ไม่ดีเมื่อเจอกับพฤติกรรมและอาการของมารดาให้น้อยลงเพราะเธอมีความรู้สึกว่ายิ่งทำไม่ดีกับมารดามากเท่าไรหมันก็จะยิ่งเป็นบาปติดตัวมากเท่านั้น

ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ

อรุณฯเล่าว่าเรื่องอาการสมองเสื่อมนั้นเธอไม่มีความรู้อะไรเลยว่าคุณที่เป็นจะเป็นอย่างไร เธอคิดว่าส่วนใหญ่เป็นคำที่เอามาล้อคนที่ขี้สึมมากกว่าแต่ถ้าให้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอาการของโรคจริง ๆ เธอก็รู้เพียงแต่ว่าเป็นโรคที่คนแก่จะเป็นและเธอก็กลับคิดว่าคงเป็นโรคของคนต่างประเทศมากกว่า ดังนั้นเมื่อมารดาของเธอมีอาการผิดปกติดังกล่าวเธอก็ไม่เคยจุกคิดหรือเฉลียวใจเลยว่าจะเป็นอาการของโรคสมองเสื่อม จนผ่านไปเกือบปีเธอก็รู้ว่าอาการของท่านเป็นอาการป่วย การดูแลของเธอที่มีต่อมารดาในตอนนั้นจึงปล่อยไปตามยถากรรมมากกว่าที่จะให้ความสนใจว่าอาการผิดปกติที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากอะไร และเธอก็มีความรู้สึกว่าทำไมตัวเธอจะต้องมาเจอกับปัญหาแบบนี้ เมื่อได้ทราบว่าความจริงมารดาของเธอป่วยด้วยภาวะสมองเสื่อมเธอก็เลือกที่จะ

จ้างพยาบาลมาดูแลแทนเพราะเธอไม่อยากกลับไปเจอสถานการณืแบบนั้นอีก แต่เมื่อเธอต้องกลับมาทำหน้าที่ดูแลเองเธอก็หันมาให้ความสนใจและเปิดใจอย่างจริงจังที่จะต้องดูแลมารดา อรุณฯ จึงได้เริ่มขอความรู้เพิ่มเติมจากที่ตัวเองเคยรับรู้มา และเธอได้พบว่า มีสมาคมนักดูแลผู้ป่วยสมองเสื่อมอยู่จากคนรู้จักจึงได้เข้าไปสมัครซึ่งเธอก็ได้รับคำแนะนำที่ดีและได้รับกำลังใจจากเจ้าหน้าที่ของชมรมทำให้เธอเริ่มที่จะต้องใช้ความอดทนต่อการดูแลมากขึ้นซึ่งต่างจากในตอนแรกที่มีคนรู้จักจะพูดอย่างไรเธอก็ยังคงยืนยันที่จะจ้างพยาบาลมาดูแลแต่เมื่อเธอได้ความรู้และได้กำลังใจเธอได้มีการเปลี่ยนแปลงความคิดมากขึ้นซึ่งทุกวันนี้เธอก็พยายามที่จะทำหน้าที่ในการดูแลให้ดีกว่าเดิมที่เคยเป็น

ระยะเวลาและประสบการณ์ในการดูแล

หากจะนับเวลาที่อรุณฯไปรับมารดาของเธอมาอยู่ดูแลถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 3 ปีแล้ว จากปัญหาที่อรุณฯเจอมานับตั้งแต่เริ่มดูแลมารดาของเธอนั้นเธอคิดว่าเป็นเรื่องที่หนักมากสำหรับเธอเพราะเธอไม่สามารถปิดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ใครทำได้พี่ชายของเธอก็ไม่อยู่ ญาติของเธอก็ไม่มีใครเอาหรือคิดจะดูแลมารดาเธอเหลือก็แต่ตัวเธอเท่านั้น อรุณฯบอกว่าเธอไม่เคยรู้มาก่อนว่าการดูแลคนแก่จะทรมาณขนาดนี้แม้ว่าเธอจะทำหน้าที่นี้มาเป็นเวลา 3 ปีแล้วก็ตามแต่เธอยังรู้สึกว่ายังไม่ชินและทำให้ใจให้ยอมรับยังไม่ค่อยได้ มีอยู่หลายต่อหลายครั้งที่เธอรู้สึกว่าอยากจะหนีไปให้พ้นๆ ไม่อยากรับรู้อะไรอีก เธอกลัวว่ายิ่งให้การดูแลนานมันก็ยิ่งรู้สึกทรมาณแต่เมื่อทำอะไรไม่ได้ก็ต้องพยายามข่มใจไม่ให้คิดมากจะได้ไม่รู้สึกเครียด ประสบการณ์จากปัญหาที่เธอเจอมาในแต่ละครั้งเธอมีความรู้สึกว่ายากให้มันหมดสิ้นไปเร็ว ๆ แต่ต่อมาเธอก็คิดได้ว่ามันเป็นความคิดที่ไม่ดี อรุณฯบอกว่าบางครั้งเธอก็รู้สึกสงสารมารดาแต่บางครั้งก็รู้สึกโมโหแล้วแต่สถานการณ์ที่เธอเจอแต่ละครั้ง สำหรับตัวเธอคิดว่าเรื่องของระยะเวลาและประสบการณ์ไม่ได้ช่วยให้การดูแลดีขึ้นเธอคิดว่าขึ้นอยู่กับอารมณ์และปัญหาที่เธอเจอมากกว่า เธอบอกว่าต่อให้เธอดูแลมารดามานานยังไงแต่ถ้ามารดาของเธอยังมีพฤติกรรมแบบที่เธอเคยเจออยู่บ่อย ๆ ก็ทำให้เธอรู้สึกกดดันเหมือนเดิม ในทุกวันนี้เธอได้แต่พยายามที่จะข่มใจเวลาเจอกับอาการอาละวาดของมารดามากกว่าที่จะหาทางหลีกเลี่ยงหรือจัดการเพราะเธอคิดว่าไม่สามารถช่วยอะไรได้เดี๋ยวก็นั่งอยู่อย่างนี้ไปเรื่อยๆ แต่อรุณฯบอกว่าทุกวันนี้เธอสามารถข่มใจและควบคุมสติได้มากขึ้นเวลาเจอกับอาการของมารดา

กรณีศึกษาที่ 5 : บุษกร (นามสมมติ)

ประวัติชีวิต

บุษกร อายุ 55 ปี เป็นผู้หญิงที่มีความกระฉับกระเฉงคล่องแคล่ว พุดเก่ง มีความมั่นใจในตัวเองสูง มีความรู้ดี เธอเป็นคนกรุงเทพฯ โดยกำเนิด จบการศึกษาระดับปริญญาโท คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จากประเทศสหรัฐอเมริกา ปัจจุบันเธอประกอบอาชีพรับราชการ บุษกรหย่ากับสามีเมื่อ 8 ปีที่แล้วและสามีของเธอก็ไปมีครอบครัวใหม่ ส่วนตัวเธอยังคงอาศัยอยู่กับมารดาและบุตรชายวัย 10 ปี บุษกรเล่าให้ฟังถึงชีวิตของเธอว่าเธอเติบโตมาในครอบครัวที่มีฐานะดี บิดาและมารดาของเธอประกอบธุรกิจจนมีฐานะร่ำรวย เธอมีน้องสาวที่เป็นฝาแฝดกับเธอและมีน้องสาวคนเล็กอีก 1 คน เธอและน้องสาวมีความสนิทสนมกันมาก ครอบครัวของเธอเป็นครอบครัวที่มีความอบอุ่น บิดาและมารดาของเธอให้ความสำคัญเรื่องการศึกษากับลูก ๆ ทุกคนเป็นอย่างมาก เธอได้รับแรงสนับสนุนจากบิดามารดาในด้านการศึกษาจนสามารถจบการศึกษาปริญญาโทจากสหรัฐอเมริกา ต่อมาเมื่อบิดาของเธอเสียชีวิตลงน้องสาวของเธอจึงรับกิจการของครอบครัวไปดูแล เนื่องจากขณะนั้นเธอกำลังศึกษาอยู่ที่ต่างประเทศและแต่งงานกับสามีซึ่งเป็นคนไทยที่นั่น ในตอนแรกเธอมีความคิดที่จะใช้ชีวิตและตั้งรกรากอยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา แต่เนื่องจากสามีของเธอต้องกลับมารับผิดชอบกิจการของครอบครัวดังนั้นเธอจึงต้องกลับมาอยู่เมืองไทยเมื่อสำเร็จการศึกษา เมื่อบุษกรกลับมาอยู่ประเทศไทยเธอก็ย้ายออกไปอยู่กับสามีส่วนมารดาของเธออาศัยอยู่กับน้องสาวที่เป็นฝาแฝดกับเธอ ต่อมาไม่นานเมื่อเธอหย่าร้างกับสามีจึงย้ายกลับมาอยู่กับมารดา ในขณะที่นั้นเองที่น้องสาวฝาแฝดของเธอได้ไปปลูกบ้านอยู่กับครอบครัวใหม่ บุษกรเล่าว่านับตั้งแต่นั้นหน้าที่ในการดูแลมารดาก็ตกเป็นของเธอ ปัจจุบันรายได้ทั้งหมดของครอบครัวมาจากบุษกรเพียงลำพัง เฉลี่ยแล้วเธอมีรายได้ประมาณ 70,000 บาทต่อเดือน เธอกล่าวว่าครอบครัวของเธอไม่มีปัญหาทางการเงินเพราะอาศัยกันอยู่เพียง 3 คนเท่านั้น

เจตคติที่มีต่อการดูแล

เนื่องจากบุษกรเป็นบุตรสาวคนโตของครอบครัวและน้องของเธออีก 2 คนแต่งงานไปมีครอบครัวใหม่หมด อีกทั้งเธอก็ได้หย่าขาดจากสามีแล้วบุษกรจึงอยู่กับมารดาของเธอมาตั้งแต่ที่มารดาของเธอยังไม่มีอาการป่วย ตัวบุษกร ลูกชาย และมารดาของเธอจึงอาศัยอยู่ด้วยกันสามคน พวกเขาจึงมีความสนิทสนมกันมาก บุษกรกล่าวว่าในช่วงที่มารดาของเธอยังมีสุขภาพแข็งแรงไม่เคยเจ็บไข้ งานบ้านส่วนใหญ่มารดาของเธอก็เป็นคนทำ ลูกของเธอมารดาก็เป็นคนช่วยดูแลให้

ความเอาใจใส่เนื่องจากเธอไม่ค่อยมีเวลาเพราะต้องรับผิดชอบงานที่ทำอยู่ ทำให้ลูกชายกับมารดาของเธอมีความสนิทสนมกันมากถึงขนาดที่ลูกชายเรียกมารดาของเธอว่า “แม่” ด้วยเช่นกัน ดังนั้นเธอจึงมีความรู้สึกรักและผูกพันกับมารดาของเธอเป็นอย่างมาก ต่อมาเมื่อมารดาของเธอมีอาการผิดปกติเธอเล่าให้ฟังว่าบุตรชายของเธอเป็นผู้ที่สังเกตเห็นเป็นคนแรก ลูกชายของเธอได้ตั้งข้อสงสัยและไม่เข้าใจทำไมระยะหลัง ๆ มานี้มารดาของเธอมักมีปัญหาความสับสนเรื่องเวลาแต่ในช่วงนั้นเธอและบุตรชายไม่ได้คิดอะไรมาก จนต่อมาเมื่อมารดาของเธอมีอาการหนักขึ้นและไม่ยอมลุกเดินไปไหนวัน ๆ หนึ่งเอาแต่นอนอยู่กับที่ให้ทำอะไรก็ไม่ทำเหมือนแต่ก่อนอาการมีความถดถอยลงอย่างมาก จนเธอได้นำเอาอาการของมารดาไปเล่าให้เพื่อนที่ทำงานฟัง เพื่อนที่ทำงานของเธอจึงเล่าข้อมูลอาการภาวะสมองเสื่อมให้เธอฟัง เธอจึงไปค้นคว้าเกี่ยวกับภาวะสมองเสื่อม และเห็นว่าอาการและพฤติกรรมหลาย ๆ อย่างของมารดา มีความเหมือนกับที่เธอศึกษาเจอ ดังนั้นเธอจึงพามารดาไปพบแพทย์ และเมื่อแพทย์วินิจฉัยแล้วพบว่ามารดาของเธอประสบภาวะสมองเสื่อม จากนั้นเธอจึงปรึกษาแพทย์เกี่ยวกับวิธีการที่จะดูแลผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อม ซึ่งเธอได้รับคำแนะนำว่าผู้ดูแลจะต้องมีความอดทนและต้องใช้เวลาคูแดูแลผู้ป่วยอย่างใกล้ชิด ในตอนแรกบุษกรยังให้มารดาอยู่บ้านเองคนเดียวก่อนเพราะในช่วงนั้นเธอเองมีงานมากที่ต้องสะสางให้เสร็จทุกวันตอนเช้าเธอจึงต้องจัดการของทุกอย่างให้มารดาก่อนไปทำงานทำให้เธอไปทำงานสายทุกวัน น้องสาวทั้ง 2 คนของเธอทราบปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ไม่สามารถมาช่วยดูแลแทนได้เนื่องจากบ้านอยู่ไกลกันและยังต้องดูแลกิจการรวมทั้งครอบครัวของตัวเองอีกด้วย ทำได้เพียงให้กำลังใจและคอยถามข่าวคราวของมารดาเท่านั้น

บุษกรเล่าว่าการที่ต้องมาจัดการธุระให้มารดาช่วงเช้ามืดก่อนไปทำงานทำให้เธอไปทำงานสายทุกวันและเธอตัดสินใจว่าจะลาออกจากที่ทำงานเพื่อมาดูแลมารดาเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เธอกล่าวว่าเรื่องปัญหาทางการเงินไม่ใช่ประเด็นสำคัญเพราะครอบครัวของเธอมีสถานะดี ถ้าให้เธอเลือกเธอคิดจะเลือกมารดามากกว่าเงินแต่ในขณะเดียวกันเธอก็ยังไม่อยากเสียโอกาสทางการงานเนื่องจากตำแหน่งหน้าที่ของเธออยู่ในระดับสูงของกรม ดังนั้นเธอจึงขออนุญาตหัวหน้างานมาทำที่บ้านส่งผ่านระบบอินเตอร์เน็ต ซึ่งเจ้านายของเธอก็เข้าใจและอนุญาต ดังนั้นเธอจึงมีเวลาได้อยู่บ้านเพื่อดูแลมารดาอย่างใกล้ชิด บุษกรกล่าวว่าหลังจากที่เธอต้องรับงานมาทำที่บ้านอีกทั้งยังต้องดูแลมารดาของเธอไปด้วยพร้อมกันทำให้เธอมีความเหนื่อยมากเป็นสองเท่า และเวลาส่วนใหญ่ของเธอหมดไปกับการดูแลมารดามากกว่าการทำงาน แต่อย่างไรเธอก็คิดว่ามารดาของเธอเลี้ยงดูมาตั้งแต่เด็กส่วนลูกชายของเธอมารดาเป็นคนช่วยเหลือจึงอยากให้การดูแลมารดา

ด้วยตนเอง แต่มีบางเวลาที่บุษกรต้องเจอกับอาการที่มารดาเธอเป็นแล้วทำให้เธอรู้สึกว้าเหว่แท้ใจ และเหนื่อยหน่าย เมื่อมีความรู้สึกดังกล่าวสะสมนานวันเข้าเธอก็คิดหาทางออกด้วยการปรึกษากับน้องสาวของเธอว่าจะหาคนมาดูแลมารดาแทนตัวเธอเองจะได้ทำงานได้อย่างเต็มที่ แต่เมื่อมารดาของเธอรู้ว่าเธอจะจ้างคนมาดูแลก็ไม่ยอมและให้เธอเลือกระหว่างมารดาของเธอกับเด็กที่จะมาดูแลทำให้เธอต้องเลือกความคิดนี้ไปในที่สุดซึ่งตัวเธอเองบอกว่าไม่ยากให้มารดาของเธอรู้สึกไม่สบายใจ เธออยากเห็นมารดาของเธอมีความสุขไม่ต้องเครียดและกังวลที่จะต้องอยู่กับคนแปลกหน้าจึงตัดสินใจที่จะดูแลมารดาด้วยตัวเองต่อไปเพื่อให้มารดาของเธอได้รู้สึกว่าตัวเองไม่ถูกทอดทิ้งและมีเธออยู่ด้วยใกล้ ๆ ตลอดเวลา ซึ่งตัวเธอเองก็ต้องปรับการใช้ชีวิตเรื่องการทำงานใหม่ด้วยเช่นกันเพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่องานที่เธอรับผิดชอบอยู่ในขณะเดียวกันก็ต้องให้การดูแลมารดาไปด้วยซึ่งเธอบอกว่าต้องใช้ความอดทนอย่างมากในช่วงแรกที่เพิ่มเข้ามาดูแล

ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ

ในเรื่องของความรู้เกี่ยวกับอาการสมองเสื่อมนั้นบุษกรเล่าให้ฟังว่าเธอรู้และเคยได้ยินเรื่องของอาการสมองเสื่อมมาตั้งแต่ตอนเรียนอยู่ที่สหรัฐอเมริกา รู้ว่าเป็นโรคที่ทรมาณทั้งกับตัวคนที่เป็นและคนในครอบครัว แต่เธอไม่ได้สนใจอย่างจริงจังเพราะไม่นึกว่าจะเกิดกับคนใกล้ตัวของเธอเอง ตอนที่เธอรู้ว่ามารดาของเธอป่วยด้วยอาการสมองเสื่อมเธอมีความรู้สึกตกใจบ้างแต่เธอก็พยายามสอบถามหาความรู้จากคนที่ทำงานซึ่งมีญาติป่วยอยู่เหมือนกัน นอกจากนี้ยังหาหนังสือที่เกี่ยวกับโรคนี้อ่านประกอบด้วยการทำให้เธอมีความรู้มากขึ้นถึงอาการของโรคสมองเสื่อมซึ่งเธอบอกว่าได้ช่วยเธอเยอะมากเหมือนกันในการที่จะต้องดูแลมารดา และตัวเธอเองก็ยังสอนและเล่าให้ลูกของเธอฟังว่าอาการของโรคเป็นยังไง ควรจะจัดการอย่างไร เพื่อเวลาที่เธอไม่อยู่ไปทำธุระลูกชายของเธอจะได้ช่วยดูแลได้ ต่อมาบุษกรได้รับคำชักชวนจากเพื่อนที่ทำงานให้ไปร่วมงานที่ทางสมาคมผู้ดูแลผู้ป่วยสมองเสื่อมจัดขึ้นเธอและน้องสาวของเธอจึงได้เดินทางไปร่วมงานและในงานนี้เองที่เธอได้พบว่ามีคนอีกมากมายที่ต้องประสบปัญหาเดียวกับที่เธอเป็น บางคนอาจจะเจอปัญหาน้อยกว่า บางคนอาจจะเจอปัญหามากกว่าที่เธอเจอทำให้เธอรู้สึกว่ายังดีและมีคนที่เหมือนกับเธอมีกมากมาย บุษกรมีความรู้สึกว่าตัวเองเป็นคนโชคดีที่ได้มีโอกาสในการเจอคนที่มียุทธศาสตร์เหมือนกันเพราะทำให้เธอได้เรียนรู้ทั้งวิธีการจัดการเมื่อต้องเจอกับอาการสมองเสื่อมของมารดาและได้เรียนรู้วิธีการของคนอื่นๆ ด้วย ซึ่งเธอบอกว่าทำให้การดูแลเป็นไปได้ด้วยดีมากขึ้นเมื่อเทียบกับในช่วงแรก

ระยะเวลาและประสบการณ์ในการดูแล

บุษกรเล่าว่าระยะเวลาที่เธอกลับมาอยู่กับมารดาตั้งแต่แยกทางกับสามีก็ประมาณ 20 กว่าปี แต่ถ้าเป็นเวลาที่เธอเข้ามาดูแลมารดาตั้งแต่เริ่มป่วยด้วยอาการสมองเสื่อมจนถึงวันนี้เป็นเวลานาน 3 ปีแล้ว เธอบอกว่าในตอนแรกที่เธอทราบอาการและไม่ว่าจะจัดการยังไงเพราะตอนนั้นเธอคิดว่ามันกระทบหนักเกินไปที่ต้องรับกับปัญหาแล้วไหนจะเรื่องการทำงานที่เธอต้องรับผิดชอบ ทำให้ในระยะแรกเธอยังมีความติดขัดในการทำหน้าที่ทั้งสองอย่างในเวลาเดียวกัน ประกอบกับตัวเธอเองไม่เคยมีประสบการณ์ในการดูแลมาก่อนทำให้เธอยังไม่เคยชินที่จะต้องทำ เพราะก่อนหน้านี้มารดาของเธอเป็นคนดูแลจัดการเรื่องภายในครอบครัวให้ แต่เมื่อต้องกลับมาเป็นหน้าที่ของเธอเองทำให้เธอต้องปรับตัวอย่างมาก ในช่วงแรก ๆ ของการดูแลมารดาบุษกรจึงมีความรู้สึกเหนื่อยหน่าย ท้อแท้ใจ แต่ด้วยกำลังใจจากบุตรชายของเธอทำให้เธอมีกำลังใจมากขึ้น และเวลาที่ผ่านไปก็ทำให้เธอได้พัฒนาการดูแลมากขึ้น ในระยะแรกเธอยังต้องลองถูกลองผิดในการดูแลเพราะเธอก็ไม่เคยได้ทำหน้าที่แบบนี้มาก่อน ตอนหลัง ๆ เธอจึงสามารถทำได้ดีขึ้นเธอบอกว่าของแบบนี้จำเป็นต้องอาศัยเวลาในการทำให้เข้าที่เข้าทางการไม่มีประสบการณ์มาก่อนก็สามารถเรียนรู้ได้จากการดูแลในแต่ละวัน จนถึงในปัจจุบันนี้เธอก็มีความสามารถในการทำหน้าที่ดูแลมารดาได้ดีกว่าแต่ก่อนเยอะมาก แม้จะมีความขัดใจกันบ้างบางครั้งแต่เธอก็ไม่เคยเอามาเป็นอารมณ์เธอจึงพยายามที่จะไม่ทำให้มารดาของเธอเสียใจด้วยการได้ตอบอารมณ์ใส่กลับ เธอบอกว่าทุกวันนี้เธอพอใจกับการดูแลที่มีต่อมารดาเพราะเธอได้รับคำชมจากน้องสาวที่เห็นว่าเธอสามารถปรับตัวได้ดีมากขึ้น

ประวัติการศึกษา

ผู้ดูแลที่ว่าจ้างมา

กรณีศึกษาที่ 6 : พรนภา (นามสมมติ)

ประวัติชีวิต

พรนภา อายุ 35 ปี ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา เธอได้ย้ายเข้ามาอยู่ที่กรุงเทพฯ ได้ประมาณ 12 ปีแล้ว โดยเธอย้ายตามสามีเข้ามาทำงานที่นี่ เมื่อย้ายเข้ามาในช่วงแรกเธอประกอบอาชีพรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้าส่วนสามีของเธอประกอบอาชีพรับจ้างเป็นช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า เมื่อมาอยู่ที่กรุงเทพฯ ๕ ได้ไม่นานพรนภามีปัญหาทะเลาะกับสามีอยู่บ่อย ๆ เนื่องจากสามีของเธอมีนิสัยเจ้าชู้จนในที่สุดเธอก็รู้ว่าสามีของเธอมีคนใหม่เธอจึงขอแยกทางและย้ายออกมาหาที่อยู่

เองลำพัง การย้ายออกมาอยู่เองทำให้พรมหาต้องหางานทำใหม่เพราะได้เปลี่ยนที่อยู่ซึ่งเธอให้เธอไปทำงานที่โรงงานแห่งหนึ่งเธอจึงตัดสินใจไปทำแต่ทำได้ไม่นานก็ต้องออกมาเพราะเธอเองมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน ในตอนนั้นพรมหาารู้สึกแค้นแค้นเพราะไม่มีงานทำจึงคิดจะกลับไปอยู่ที่บ้านแต่บังเอิญเพื่อที่เธอสนิทด้วยแนะนำให้ลองไปทำงานที่ศูนย์จัดส่งคนดูแลเด็กและคนชราแห่งหนึ่ง ซึ่งเพื่อนของเธอบอกว่ารายได้ดีกว่าทำงานที่โรงงานดังนั้นพรมหาจึงตัดสินใจไปสมัครงานที่นั่น

ประวัติชีวิตครอบครัวที่ดูแล

พรมหาเล่าว่าผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมที่เธอดูแลอยู่เป็นเพศชายอายุ 68 ปี มีบุตร 3 คน แต่คนที่เสียชีวิตและเป็นผู้ที่จ้างให้เธอมาดูแลผู้ป่วยนั้นเป็นบุตรสาวคนโต ส่วนบุตรชายอีก 2 คนก็มาเยี่ยมเยียนผู้ป่วยบ้างแต่ไม่บ่อยนัก ส่วนครอบครัวของผู้ป่วยที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 5 คน ประกอบด้วย ผู้ป่วย (ซึ่งเป็นเจ้าของบ้าน) บุตรสาวของผู้ป่วย สามีและบุตรสาวอีก 2 คน นอกจากนี้ยังมีคนรับใช้อีก 1 คนเป็นผู้ดูแลความสะดวกและรับผิดชอบเพียงงานบ้านเท่านั้นโดยไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้ป่วย บุตรสาวของผู้ป่วยและสามีของเธอต้องทำงานธุรกรกิจ ส่วนบุตรสาวทั้ง 2 คนนั้นกำลังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน ทำให้ไม่มีสมาชิกในครอบครัวคนใดที่สามารถจะมีเวลาดูแลผู้ป่วยด้วยตนเองได้ บุตรสาวของผู้ป่วยเล่าให้เธอฟังว่าในระยะแรกที่ผู้ป่วยยังสามารถช่วยเหลือตนเองได้ทางครอบครัวไม่ต้องดูแลมากเป็นพิเศษ เพราะมีคนรับใช้ทำงานบ้านดูแลและคอยจัดอาหารให้ แต่ในระยะหลังที่ผู้ป่วยมีอาการสมองเสื่อมปรากฏออกมาเมื่อบุตรสาวพาไปพบแพทย์และได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์แล้วว่าผู้ป่วยมีอาการภาวะสมองเสื่อมทาง ในตอนนั้นเธอเคยหยุดพักจากการทำงานและมาดูแลบิดาของเธอเองอยู่พักหนึ่งแต่เนื่องจากหน้าที่ความรับผิดชอบทางด้านการงานของเธอมียมากประกอบกับบิดาของเธอต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิดทำให้เธอตัดสินใจที่จะว่าจ้างคนมาดูแลบิดาของเธอแทนและได้เริ่มว่าจ้างผู้ดูแลมาอยู่กับผู้ป่วยนับแต่นั้นเป็นต้นมา ซึ่งในขณะนั้นผู้ป่วยมีอายุ 63 ปี เมื่อย่างเข้าอายุ 64 ปีผู้ป่วยก็ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ผู้ป่วยที่เธอดูแลอยู่ปัจจุบันนี้ประสบภาวะสมองเสื่อมมาแล้วเป็นเวลา 6 ปี และยังสามารถให้ฟังว่าก่อนหน้านี้เคยว่าจ้างผู้ดูแลให้มาดูแลบิดาของเธอแล้วหลายคน (ไม่ได้บอกจำนวนที่แน่ชัด) แต่ผู้ดูแลส่วนใหญ่มาทำงานได้ไม่นานก็ขอลาออกโดยให้เหตุผลว่าไม่มีเวลาพักผ่อน มีบางรายที่ลาออกเพราะประสบกับปัญหาสุขภาพ ส่วนตัวพรมหาเองเป็นผู้ดูแลที่มามีหน้าที่ได้นานที่สุดเท่าที่เธอเคยว่าจ้างมา ส่วนสมาชิกในครอบครัวคนอื่น ไม่ว่าจะ

บุตรชายของผู้ป่วย หรือหลานสาวทั้ง 2 คนของผู้ป่วยนั้น ไม่เคยสนใจที่จะมาดูแลและคอยเอาใจใส่ผู้ป่วยเลย แม้ว่าในยามที่มีเวลารว่างก็ไม่เคยเข้ามาพูดคุยอยู่เป็นเพื่อนผู้ป่วย เธอเล่าว่ามีแต่ผู้ป่วยเท่านั้นที่คอยถามถึงลูก ๆ หลาน ๆ ว่ากลับมาถึงบ้านแล้วหรือยัง ทำให้เธอเกิดความรู้สึกเห็นใจผู้ป่วยที่ไม่มีลูกหลานอยู่เป็นเพื่อนคอยคอยให้กำลังใจต่อผู้ป่วย ปล່อยให้ผู้ป่วยนอนอยู่ในห้อง โดยที่มีตัวเธอเองเป็นผู้ดูแลอยู่กันเพียง 2 คน มีเพียงตอนที่บุตรสาวกลับมาจากทำงานเท่านั้นที่เข้ามาพูดคุยกับผู้ป่วยเป็นพ่อ เวลาที่หลานสาวทั้ง 2 คนกลับมาจากเรียนก็เข้าห้องใครห้องมัน พรณภาพอกว่าเธอต้องคอยพยายามหาเรื่องหาเรื่องมาคุยเพื่อไม่ให้คนป่วยคิดมากแต่เธอก็ไม่รู้ว่าจะได้ผลมากน้อยแค่ไหน

เจตคติที่มีต่อการดูแล

พรณาเล่าถึงความรู้สึกแรกที่มีต่อการดูแลก่อนที่เธอจะมาสมัครงานว่าเธอรู้สึกว่าเป็นงานที่ไม่น่าจะเหนื่อยและดูแลง่ายเพราะว่าได้ไปอยู่ที่บ้านคนป่วยไม่ต้องเสียค่าอาหาร ค่าอยู่ต่างๆ พวกนี้เธอคิดว่าคงไม่ค่อยได้ใช้เงินและคิดว่าอยากทำเพราะจะได้มีเงินเก็บเยอะ ๆ จึงตัดสินใจมาทำ เมื่อได้เข้ามาทำจริง ๆ แล้วพรณภาพมีความรู้สึกว่างานนี้ลำบากมากกว่าที่เธอคิดเพราะต้องเจอกับความกดดันทั้งจากคนที่จ้างไปแล้วก็ตัวคนป่วย ในส่วนของผู้ป่วยรายนี้เป็นผู้ชายซึ่งส่วนใหญ่แล้วคนที่พรณาเคยไปดูแลมากโดยมากจะเป็นผู้หญิง พรณภาพคิดว่าคงจะไม่มี ความวุ่นวายเท่ากับในรายที่เป็นผู้หญิงเพราะคนแก่ที่เป็นผู้ชายจะมีพฤติกรรมต่างจากผู้หญิงเยอะและเธอก็ชอบการดูแลคนแก่ที่เป็นผู้ชายมากกว่า ก่อนหน้าที่จะมาดูแลคนป่วยรายนี้พรณาจึงไม่มีความลำบากใจนัก แต่เมื่อเธอได้เข้ามาทำงานจริง ๆ เธอเล่าว่าต้องประสบปัญหาอย่างมาในช่วงระยะเวลาแรกที่เข้ามาทำงานเกี่ยวกับการปรับตัวของผู้ป่วย เพราะผู้ป่วยเคยได้รับการดูแลจากผู้ดูแลคนอื่น ๆ ที่ผ่านมาหลายคน มีบางครั้งที่ผู้ป่วยเกิดอาการต่อต้านเพราะคิดว่าตัวของพรณาเป็นผู้ดูแลคนแก่ที่เคยดูแลผู้ป่วยไม่ดี ทำให้ผู้ป่วยต้องเจ็บตัวอยู่บ่อย ๆ ผู้ป่วยเกิดความรู้สึกกลัว หรือบางทีผู้ป่วยก็หลงเรียกพรณาผิดเพราะคิดว่าเป็นคนอื่น ทำให้พรณาต้องอธิบายให้ผู้ป่วยเข้าใจ ซึ่งเธอบอกว่าต้องใช้ความอดทนเป็นอย่างมากในการทำความเข้าใจกับผู้ป่วย จนในที่สุดผู้ป่วยก็เข้าใจเกิดความเคยชินและยอมรับตัวเธอ แต่อย่างไรก็ตามพรณายังต้องประสบปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกมากจากการดูแลผู้ป่วย ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเธอกล่าวว่าน่าจะเป็นผลมาจากอาการของโรคที่ส่งผลให้ผู้ป่วยไม่สามารถจดจำเหตุการณ์ต่าง ๆ และควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้ในบางครั้ง ทำให้เธอมีความรู้สึกว่าคนป่วยรายนี้มีอาการไม่เหมือนคนแก่ผู้ชายคนอื่นที่เธอเคยดูแลมา ซึ่งเธอคิดว่า

คงเป็นเพราะอาการสมองเสื่อมทำให้ผู้ป่วยรายนี้มีพฤติกรรมที่รุนแรงกว่าแต่เธอก็บอกว่าในช่วงที่คนป่วยไม่มีอาการกำเริบแกก็ดูเป็นคนใจดีไม่เหมือนกับตอนที่มีอาการทำให้ตัวพรรยาังมีความรู้สึกดีกับผู้ป่วยอยู่บ้างจนในบางครั้งกลายเป็นความสงสารผู้ป่วยด้วยซ้ำที่ต้องมาตกอยู่ในอาการแบบนี้

ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ

ก่อนหน้าที่เธอจะได้เป็นพนักงานของศูนย์บริการแห่งนี้เธอได้รับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะการดูแลเด็กและคนชรา ซึ่งสอนวิธีการให้เธอรู้ว่าควรจะทำอย่างไรแต่โดยส่วนมากพรรยาเล่าว่ามักจะเป็นเรื่องการดูแลทางร่างกาย การเช็ดตัว จับพลิกตัว และออกกำลังกายให้คนแก่มากกว่าที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับอาการของโรคเพราะคนแก่ส่วนมากที่ถูกจ้างให้ไปดูแลจะเป็นในลักษณะที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้เป็นอัมพาต อัมพฤกษ์ แต่ไม่ได้มีการอบรมหรือให้ความรู้เกี่ยวกับโรคสมองเสื่อมว่าเป็นอย่างไรเพียงแต่ได้ยืมที่ทางศูนย์พูดกันถึงคนป่วยที่มีอาการสมองเสื่อมซึ่งเธอเองก็ได้ซักถามและมีความรู้คร่าว ๆ กับอาการสมองเสื่อม จนเมื่อเธอได้เข้ามาทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วยรายนี้เธอพบว่าผู้ป่วยมีอาการและพฤติกรรมที่รุนแรงพอสมควร ตอนแรกเธอเองมีความรู้สึกตกใจและทำอะไรไม่ถูก ต่อมาก็เริ่มปรับตัวและพยายามหาข้อมูลเกี่ยวกับอาการสมองเสื่อมเพิ่มเติม นอกจากนี้พรรยาังเล่าว่าบุตรสาวของผู้ป่วยได้หาข้อมูลและเอกสารมาให้เธออ่านด้วยทำให้เธอได้รับความรู้มากขึ้นจนกระทั่งสามารถรับอาการของผู้ป่วยได้ และยังมีบางครั้งที่ผู้ป่วยมีพฤติกรรมที่ทำให้เธอรู้สึกโมโหและเธอก็กดดันที่ต้องอยู่ในสถานการณ์นั้นแต่เมื่อเธอคิดได้ว่าเป็นอาการป่วยก็ทำให้เธอผ่อนคลายลงและพยายามทำใจได้กับปัญหาดังกล่าว

ระยะเวลาและประสบการณ์ในการดูแล

นับตั้งแต่ที่พรรยาทำงานดูแลคนชรามาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลานาน 5 ปีแล้ว ตลอดระยะเวลาการทำงานเป็นผู้ดูแลคนชรา นั้นเธอได้ดูแลคนชรามาแล้วทั้งสิ้น 9 ราย ผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมที่เธอดูแลอยู่ปัจจุบันเป็นรายที่ 10 ตลอดเวลาที่เธอทำงานด้านนี้มาเธอเล่าว่าได้เจอกับผู้ป่วยหลายรูปแบบหลายลักษณะและมีอาการตลอดจนพฤติกรรมที่แตกต่างกันไป บางครั้งก็มีปัญหาในเรื่องของครอบครัวผู้ป่วยเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งการทำงานในด้านนี้เธอต้องให้ความอดทนและความพยายามอย่างมากแต่เธอก็บอกว่างานที่ทำอยู่นี้ได้รายได้ดีกว่างานอื่น ๆ เมื่อเทียบ

กับคนความรู้น้อยอย่างเธอทำให้เธอต้องอดทนทำต่อไป พรหมภาเล่าว่าระยะเวลาที่ทำมานานช่วยเธอได้มากเพราะเธอพอจะรู้ว่าต้องทำอะไรเมื่อเจอกับปัญหาและทำให้เธอรู้สึกชินกับสภาพที่จะต้องเจอเลยไม่ค่อยจะกังวลอะไรกับการที่ต้องมาดูแลคนชราที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ แต่ที่เธอมักจะกังวลใจก็เป็นเรื่องของคนในครอบครัวผู้ป่วยมากกว่าเพราะเธอบอกว่าคนอื่นที่ไม่ใช่ผู้ป่วยมักจะจุกจิกมากกว่าและมีความคิดต่างจิตต่างใจ ทำให้เธอมักจะกังวลเมื่อต้องเริ่มงานที่บ้านใหม่ว่าจะต้องเจอกับคนแบบใด สำหรับผู้ป่วยรายนี้พรหมภาทำหน้าที่ดูแลมานาน 6 เดือนแล้ว เธอเล่าว่าเท่าที่สังเกตดูเธอพบว่าอาการของผู้ป่วยทรงตัวไม่ดีขึ้น นั่นคงจะเป็นเนื่องมาจากอาการของโรคแต่ในส่วนของการดูแลทั่ว ๆ ไปเธอก็ต้องพยายามปรับตัวในช่วงแรก ซึ่งตัวเธอเองก็ต้องพยายามใช้ความใจเย็นพูดและอธิบายให้แกเข้าใจ จนมาในตอนี้เมื่อผู้ป่วยมีอาการแบบนั้นพรหมภา ก็รู้ว่าต้องทำยังไง เธอกล่าวว่าตั้งแต่เธอทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วยรายนี้มามีปัญหาหนักเฉพาะในช่วง 2-3 อาทิตย์แรกพอหลังจากช่วงนั้นก็สามารปรับตัวและรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้โดยไม่ลำบาก

กรณีศึกษาที่ 7 : ปาหนัน (นามสมมติ)

ประวัติชีวิต

ปาหนัน อายุ 39 ปี ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่จังหวัดน่าน จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เธอเป็นรูปร่างท้วม คุดแก่ง เสียงดัง อารมณ์ดี เธอเล่าว่าได้ย้ายเข้ามาอยู่ที่กรุงเทพฯ ฯ ตั้งแต่ตอนอายุ 27 ปี ตอนแรกเธออาศัยอยู่กับสามีแต่อยู่ด้วยกันไม่นานก็ต้องเลิกกันเพราะสามีของเธอมีภรรยาใหม่ หลังจากนั้นปาหนันจึงไปขออาศัยอยู่กับพี่สาวและพี่เขย ก่อนหน้านี้เธอเคยประกอบอาชีพต่าง ๆ มาแล้วหลายอย่างทั้งการค้าขาย ทำงานโรงงาน รับจ้าง แต่งานที่เธอทำแต่ละอย่างมักจะทำอยู่ได้ไม่นานก็ต้องเลิกไปเพราะเธอมักจะโดนเอาเปรียบอยู่เสมอ จนกระทั่งตอนหลังมีคนชักชวนให้เธอมาทำงานดูแลคนชราโดยบอกเธอว่าได้รายได้ดีทำให้ตอนแรกเธอคิดว่าอาจจะโดนหลอกจึงไม่กล้าไปสมัครงาน แต่มีคนที่เธอรู้จักช่วยยืนยันจึงทำให้เธอตัดสินใจเข้ามาทำงานนี้

ประวัติชีวิตครอบครัวที่ดูแล

ปาหนันเล่าว่าส่วนคนชราที่เธอดูแลอยู่ในปัจจุบันนั้นเป็นเพศหญิง อายุ 74 ปี ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้โดยบุตรสาวของผู้ป่วยเป็นผู้ว่าจ้างให้เธอมาดูแล ซึ่งก่อนหน้านี้นุตรสาวของผู้

ป่วยเคยได้ว่าจ้างคนมาดูแลมารดาบ้างแล้วแต่มีปัญหาเกี่ยวกับการดูแลเนื่องจากผู้ที่มาดูแลยังเด็กจึงยังไม่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการดูแลคนชรามาก่อน ผู้ดูแลคนเก่าจึงไม่มีความอดทนและขอลาออกไปในที่สุด ในส่วนของครอบครัวผู้ป่วยนั้นป้าหนั้นเล่าว่ามีสมาชิกอยู่เพียง 3 คนเท่านั้น คือ ตัวผู้ป่วย บุตรสาวของผู้ป่วยและบุตรชายของผู้ป่วย บุตรสาวของผู้ป่วยแม้จะมีอายุมากแล้วแต่ยังไม่มีบุตร ทั้งสองคนต้องทำงานทุกวันจึงไม่มีเวลามาดูแลมารดา ผู้ป่วยที่เธอดูแลอยู่นั้นมีบุตร 2 คน บุตรสาวคนที่ว่าจ้างให้เธอมาดูแลเป็นบุตรสาวคนโต ส่วนบุตรคนเล็กของผู้ป่วยนั้นเป็นบุตรชายซึ่งได้แต่งงานและแยกย้ายออกไปมีครอบครัวใหม่แต่ยังคงมาเยี่ยมผู้ป่วยอยู่เสมอ ๆ บุตรสาวของผู้ป่วยเล่าให้เธอฟังว่าในระยะหลังมารดามีอาการซึมเศร้า จิตใจหดหู่ เก็บตัวเงียบ แต่ในขณะนั้นมารดาของเธอยังคงเดินไปไหนมาไหนเองได้และยังช่วยเหลือตัวเองได้ จนมาในระยะหลัง ๆ มารดาของเธอมีอาการแขนขาอ่อนแรง ไม่ยอมเดิน วัน ๆ เอาแต่นอนไม่ลุกไปไหน เธอไปปรึกษาแพทย์และได้รับคำแนะนำว่าควรให้ผู้ป่วยได้ออกกำลังโดยการยกแขนขา ทำกายภาพบำบัดแต่ผู้ป่วยไม่ยอมปฏิบัติตามจนกระทั่งช่วยเหลือตนเองไม่ได้ในที่สุดเมื่อ 2 ปีที่ผ่านมา ระยะแรกที่บุตรสาวของผู้ป่วยทราบว่ามารดาของเธอประสพภาวะสมองเสื่อมซึ่งในขณะนั้นมารดาของเธอยังคงช่วยเหลือตนเองได้ บุตรสาวของเธอก็ได้ให้มารดาอยู่บ้านเพียงลำพังเพราะตนเองและสามีต้องไปทำงานต่อมาเมื่อผู้ป่วยเดินไม่ได้จึงตัดสินใจจ้างคนมาดูแลมารดาที่บ้านแทน

นอกจากนี้ป้าหนั้นยังได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมอีกว่าตลอดระยะเวลาที่ผู้ป่วยไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ต้องนอนอยู่เพียงอย่างเดียวกว่า 2 ปีที่ผ่านมา บุตรสาวของผู้ป่วยเองนั้นไม่เคยมีเวลามาดูแลมารดาด้วยตนเองเลยสักครั้ง เท่าที่ป้าหนั้นได้สังเกตดูเธอกล่าวว่าบุตรสาวของผู้ป่วยจะเข้ามาหาพูดคุยในเรื่องราวทั่ว ๆ ไปกับมารดาเสียมากกว่า แต่เวลาที่จะต้องให้อาหารป้อนข้าว ป้อนน้ำ หรือทำภารกิจอื่น ๆ นั้นบุตรสาวของผู้ป่วยจะเรียกให้เธอมาทำแทน ในขณะที่บุตรชายของผู้ป่วยเองแม้ว่าจะมาเยี่ยมมารดาอยู่บ่อย ๆ แต่ก็ไม่เคยได้ทำหน้าที่ดูแลมารดาด้วยตนเองเลย มีเพียงแต่ซื้ออาหารของรับประทานมาเยี่ยมมาพูดคุยกับผู้ป่วยเท่านั้น ซึ่งป้าหนั้นกล่าวว่า เป็นเรื่องที่แปลกและเธอไม่เคยเห็นเพราะโดยทั่วไปครอบครัวที่เธอเคยทำหน้าที่ดูแลมาก่อนนั้นส่วนใหญ่แล้วลูก ๆ ของคนที่เธอดูแลจะมีการแบ่งเวลามาทำหน้าที่ดูแลบิดามารดาของตนเองบ้างถึงแม้ว่าจะไม่ได้ทำทุกวันก็ตามแต่ครอบครัวที่เธอได้มาทำหน้าที่ดูแลอยู่ในปัจจุบันนี้ไม่เคยทำแบบนั้นเลย

เจตคติที่มีต่อการดูแล

สำหรับความรู้สึกที่มีต่อเรื่องของการดูแลนั้น ปาหนันบอกว่าก่อนที่จะมาทำงานนี้เธอได้สอบถามก่อนแล้วว่าลักษณะการทำงานเป็นอย่างไร เพราะตอนแรกเธอกลัวว่าเธอจะถูกหลอกให้ทำงานอย่างอื่นจึงต้องถามก่อน เมื่อได้รับรู้แล้วว่างานที่จะทำเป็นยังไงเธอก็ตัดสินใจทำซึ่งเธอกลัวว่าตอนที่ไดยินก็รู้สึกดีเพราะเป็นงานที่ไม่ต้องไปแข่งกับใครและก็ได้เงินเป็นรายเดือนประจำ ซึ่งมันก็เยอะกว่างานที่ทำอย่างอื่นก่อนหน้านี้ ส่วนเรื่องความลำบากที่จะต้องเจอกับคนป่วยเธอก็พอรู้มาบ้างแต่ไม่ได้คิดว่าจะเป็นปัญหาสำหรับเธอ เธอก็คิดว่าการทำงานด้านการดูแลเป็นงานที่เธอคงจะทำได้สบายเพราะแค่ไม่ต้องไปแก่งแย่งกับใครเธอก็พอใจแล้ว และเมื่อปาหนันได้เข้ามาทำงานในการดูแลคนป่วยเธอกลัวว่ารู้สึกมีความแตกต่างจากที่คิดไว้บ้างเพราะเธอไม่คิดว่าจะมาเจอกับเหตุการณ์อย่างนั้น แต่อย่างไรก็ตามเธอสามารถที่จะรับมือกับปัญหาเหล่านั้นได้สำหรับในผู้ป่วยรายนี้ปาหนันเล่าให้ฟังว่าเมื่อไดยินตอนที่จะมาทำงานว่าผู้ป่วยมีอาการสมองเสื่อมร่วมกับการช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ก็ทำให้เธอมีความรู้สึกกังวลใจอยู่บ้างและเมื่อเธอเข้ามาทำหน้าที่เธอกลัวว่าไม่ค่อยมีปัญหาเท่าไรนัก คงเป็นเพราะเธอเคยเจอผู้ป่วยที่มีปัญหาหนักกว่านี้มาแล้ว แต่อย่างไรก็ตามเธอบอกว่าผู้ป่วยที่มีอาการสมองเสื่อมนั้นมักจะมีพฤติกรรมและอาการที่สร้างความหงุดหงิดใจให้ผู้ดูแลได้มากกว่าคนชราที่ป่วยด้วยอาการอย่างอื่น สาเหตุหนึ่งก็เพราะว่าผู้ป่วยที่มีอาการสมองเสื่อมนั้นมักจะมีอาการหลงลืมง่าย ทำให้การพูดคุยและสื่อสารระหว่างกันเป็นไปด้วยความยากลำบาก สำหรับผู้ป่วยรายนี้ก็เช่นเดียวกันมักจะมีอยู่บ่อยครั้งที่สร้างความหงุดหงิดใจให้กับปาหนัน ทำให้ปาหนันต้องคอยอธิบายซ้ำแล้วซ้ำอีก จนในบางครั้งเธอก็เกิดความรู้สึกเหนื่อย แต่เธอก็ไม่ได้เก็บเอามาเป็นอารมณ์เพราะเธอรู้อาการที่ตัวผู้ป่วยเองไม่สามารถควบคุมได้ ทำให้การดูแลผู้ป่วยรายนี้ของปาหนันมีปัญหาน้อยกว่ารายอื่น ๆ ซึ่งเธอยังบอกอีกว่าบางครั้งเห็นผู้ป่วยรายนี้แล้วก็นึกสงสารก็เลยอยากให้แก่ได้รับการดูแลที่ดีเธอก็พยายามไม่แสดงอารมณ์ตอบกลับเมื่อเจอปัญหา

ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ

ศูนย์บริการที่ปาหนันเป็นพนักงานดูแลอยู่ได้จัดอบรมให้ความรู้แก่พนักงานใหม่ที่จะเข้าไปทำงานจริงที่บ้านผู้ป่วยเป็นเวลา 5 วัน โดยช่วงแรกจะเป็นการสอนและสาธิตวิธีการดูแลคนชรา ส่วนในช่วงหลังเป็นการให้พนักงานใหม่ได้หัดปฏิบัติการดูแลก่อนทำงานจริง ซึ่งปาหนันบอกว่าเธอไม่เคยรู้มาก่อนว่าการดูแลบางอย่างจะมีเทคนิคพิเศษ เมื่อเธอได้เข้าไปอบรมจึงได้ความรู้เพิ่ม

เดิมและเธอบอกว่าสนุกกับการได้ลองปฏิบัติก่อนเริ่มงาน นอกจากนี้ทางศูนย์ยังได้แนะนำวิธีการจัดการกับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับการดูแลบ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งในตอนหลังเมื่อป้าหนั้นเข้าไปเริ่มงานก็ได้เห็นว่าปัญหาบางอย่างที่เธอเจอใกล้เคียงกับที่เคยได้รับการอบรมมา นอกจากนี้ยังใช้วิธีการปรับทุกข์พูดคุยกับเพื่อนคนอื่น ๆ ที่ทำงานแบบเดียวกันว่าเจออะไรมาทำให้ป้าหนั้นได้รับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นกับในแต่ละคนและวิธีการที่แต่ละคนนำไปใช้จัดการ แต่สำหรับเรื่องของโรคสมองเสื่อมป้าหนั้นไม่เคยมีความรู้มาก่อนเธอคิดเหมือนคนทั่วไปว่าเป็นอาการหลงลืมของคนแก่เมื่อเข้ามาอบรมและพูดคุยกับเพื่อน ๆ ก็เลยได้รู้ว่าสมองเสื่อมคืออะไรและคนที่เป็โรคสมองเสื่อมจะมีอาการอย่างไรและเธอได้ทราบว่าคนที่เธอจะต้องไปดูแลบางรายอาจจะมีอาการดังกล่าวอยู่ด้วย ในขณะนั้นป้าหนั้นไม่ได้เตรียมตัวที่จะรับมือหรือจัดการกับคนที่มีความอาการสมองเสื่อมเพราะคนที่เธอถูกส่งไปให้ดูแลส่วนใหญ่ไม่มีอาการดังกล่าว ต่อมาเมื่อเธอจะถูกส่งไปให้ดูแลคนป่วยสมองเสื่อมเธอก็ได้ถามเพื่อนก่อนว่าส่วนใหญ่จะมีอาการอย่างไรจะได้ทำตัวถูก

ระยะเวลาและประสบการณ์ในการดูแล

ป้าหนั้นเล่าให้ฟังว่าอาชีพนี้เป็นอาชีพที่เธอสามารถทำได้นานกว่าอาชีพอื่น ๆ ที่ผ่านมา โดยเธอยึดอาชีพนี้มาเป็นเวลานานถึง 8 ปีแล้ว ซึ่งตลอดระยะเวลาการทำงานในด้านการดูแลนั้นเธอบอกว่าส่วนใหญ่คนชราที่เธอดูแลเป็นเพศหญิง โดยผู้ป่วยคนปัจจุบันนี้เธอทำหน้าที่ดูแลมาเป็นเวลา 4 เดือน เธอเองสามารถปรับตัวเข้ากับการดูแลผู้ป่วยรายนี้ได้ดี จากประสบการณ์ในการดูแลซึ่งเป็นเวลาอันยาวนานทำให้ป้าหนั้นได้เห็นปัญหาที่รุนแรงกว่านี้และเธอก็ได้พบเห็นหลาย ๆ สิ่งหลาย ๆ อย่าง อาชีพนี้ทำให้เธอได้ทั้งความรู้ในด้านการดูแลและปฏิบัติตัวต่อคนแก่ทำให้เธอได้เห็นชีวิตของคนที่หลากหลายหลากมุมมอง เธอกล่าวว่าการมาดูแลผู้ป่วยรายนี้ทำให้เธอรู้สึกปลงกับชีวิตมากขึ้น ดังนั้นเมื่อเธอเจอกับอาการของผู้ป่วยเธอจึงไม่ถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ในตอนที่ยังมาทำงานใหม่ ๆ เธอเองก็ไม่สามารถคิดได้แบบนี้แต่เมื่อทำงานมานานวันเข้าประสบการณ์ที่เธอได้รับทำให้เธอมีความคิดเปลี่ยนไปด้วย จนปัจจุบันนี้ป้าหนั้นบอกว่าตัวเธอเองมีความอดทนและสามารถควบคุมอารมณ์ได้มากขึ้น

กรณีศึกษาที่ 8 : อัญชานา (นามสมมติ)

ประวัติชีวิต

อัญชานา อายุ 37 ปี เธอเป็นผู้หญิงผิวคล้ำ รูปร่างสันทัด คุยสนุก มีมนุษยสัมพันธ์ดี ภูมิลำเนาเดิมเป็นคนจังหวัดนครพนม จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เดินทางเข้ามาทำงานและอาศัยอยู่ที่กรุงเทพฯ ได้ 12 ปีแล้ว เธอต้องส่งเงินกลับไปให้มารดาทุกเดือน ในช่วงแรกที่เธอเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ เธอทำงานเป็นพนักงานร้านอาหาร ชายลูกชิ้นปิ้ง ทำงานโรงงาน และขายส้มตำตามลำดับ แต่รายได้ที่เธอได้มาไม่ค่อยเพียงพอสำหรับการใช้จ่ายและส่งไปให้ที่บ้าน เธอจึงคิดจะหางานทำใหม่อีกครั้งเมื่อเพื่อนของเธอได้ชวนให้เธอมาทำงานที่ศูนย์จัดส่งคนดูแลคนชรา เธอจึงตัดสินใจเลิกค้าขายแล้วมาทำอาชีพนี้เพราะเห็นว่าเป็นอาชีพที่ได้รับเงินค่าตอบแทนเป็นรายเดือนซึ่งเป็นเงินก้อน ประกอบกับตัวเธอเองไม่ได้แต่งงานจึงไม่มีภาระต้องคอยดูแลสามีและลูกที่บ้านทำให้เธอทำงานได้อย่างไม่ต้องกังวลใจ

ประวัติชีวิตครอบครัวที่ดูแล

ผู้ป่วยคนปัจจุบันที่อัญชานาทำหน้าที่ดูแลอยู่เป็นเพศหญิง อายุ 64 ปี ประสบภาวะสมองเสื่อมมาแล้วเป็นเวลา 4 ปี และขณะนี้ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ทำให้ต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิด สำหรับผู้ที่ว่าจ้างให้อัญชานาเป็นผู้ดูแลผู้ป่วยรายนี้ได้แก่บุตรชายของผู้ป่วยซึ่งเป็นผู้รับหน้าที่ส่งเสียเลี้ยงดูมารดาตลอด บุตรชายคนที่ว่าจ้างให้อัญชานามาดูแลนี้เป็นบุตรชายคนเล็ก เธอเล่าว่าผู้ป่วยมีบุตรชาย 2 คน ปัจจุบันบุตรชายคนโตของผู้ป่วยไปอาศัยและตั้งรกรากอยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ฯลฯ จะกลับมาประเทศไทยสักครั้ง ดังนั้นหน้าที่ในการดูแลมารดาจึงตกเป็นของบุตรชายคนเล็กแต่เพียงผู้เดียว ส่วนสามีของผู้ป่วยนั้นได้แยกทางกับผู้ป่วยไปตั้งแต่บุตรชายทั้ง 2 ยังเล็กและไม่เคยติดต่อกลับมาอีกเลยนับตั้งแต่แยกทางกัน ครอบครัวที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่ในปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 4 คนประกอบด้วย ผู้ป่วย บุตรชาย สะใภ้ และหลานชาย 1 คน บุตรชายของผู้ป่วยทำงานที่การสื่อสารแห่งประเทศไทย ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าที่ทำการไปรษณีย์แห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ยังประกอบธุรกิจห้องพักรับเช่าอีกด้วยซึ่งภรรยาของเขาเป็นผู้ดูแลธุรกิจนี้อยู่ ส่วนบุตรชายของทั้งคู่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 บุตรชายของผู้ป่วยเล่าให้เธอฟังว่าในช่วงที่มารดาของเขายังสามารถช่วยเหลือตนเองได้นั้น ภรรยาของเขาเป็นคนคอยดูแลจัดการเรื่องต่าง ๆ ทั้งหมดให้มารดา แต่ต่อมาเมื่อมารดาของเขาเริ่มมีอาการสมองเสื่อมจนไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในที่สุดนั้น ภรรยาของเขาก็เริ่มเอ่ยปากปรึกษาและตกลงร่วมกัน

ว่าจะจ้างคนมาดูแลมารดาของเขาแทนภรรยา ซึ่งเขาได้ให้เหตุผลว่าเป็นเพราะในช่วงที่ภรรยาของเขาทำหน้าที่ดูแลมารดานั้นมักจะมีอาการหงุดหงิดและเครียดบ่อย แม้ว่าในขณะนั้นมารดาของเขาจะยังพอช่วยเหลือตนเองได้บ้างก็ตาม อัญชนากล่าวว่าก่อนหน้านี้เธอจะมาทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วยรายนี้เคยมีคนมาทำหน้าที่ดูแลแล้ว 1 คน แต่มาทำงานได้เพียง 4 เดือนก็ต้องออกไปเพราะมีปัญหาเรื่องการขโมยของในบ้านแล้วถูกจับได้ ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวทำให้เธอถูกจับตามองเป็นพิเศษเมื่อต้องมาทำงานที่บ้านนี้ด้วยเช่นเดียวกัน แต่เธอกล่าวว่าไม่ได้เป็นปัญหาสำหรับตัวเธอ เพราะเธอทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจจึงไม่เคยต้องกังวลเรื่องการถูกจับตามอง สำหรับเรื่องของความรักและความสัมพันธ์ของครอบครัวนี้ อัญชนากล่าวว่าทั้งบุตรชายและลูกสะใภ้ของผู้ป่วยมีความรักและความเป็นห่วงในตัวผู้ป่วยเป็นอย่างมาก เพียงแต่บุตรชายของผู้ป่วยมักจะไม่ค่อยมีเวลาเนื่องจากต้องทำงาน ส่วนในวันหยุดพักผ่อนแล้วส่วนใหญ่บุตรชายของผู้ป่วยจะต้องไปงานเลี้ยงสังสรรค์และลูกสะใภ้ก็จะออกงานด้วยกัน ทำให้ทั้งคู่ไม่มีเวลามาดูแลผู้ป่วยด้วยตนเองแต่อย่างไรก็ตามเมื่อมีเวลาว่างจากการทำงานแล้วทั้งคู่ก็จะมาอยู่เป็นเพื่อนคอยพูดคุยกับผู้ป่วยอยู่เสมอ ๆ ทั้งคู่จะคอยกำชับตัวเธอให้ดูแลผู้ป่วยให้ดี ๆ ถ้าต้องการหรือขาดเหลืออะไรเกี่ยวกับการดูแลก็ให้บอกและจะจัดการให้ แต่อัญชนากล่าวว่าในส่วนของหลานชายผู้ป่วยไม่ค่อยเข้ามาสนใจดูแลผู้ป่วยเท่าใดนัก เวลาส่วนใหญ่มักจะเก็บตัวอยู่ในห้องไม่ออกมายุ่งกับคนอื่นข้างนอก แต่ตัวผู้ป่วยเองมักจะถามถึงหลานชายอยู่เสมอ ๆ

เจตคติที่มีต่อการดูแล

อัญชนากล่าวถึงความรู้สึกครั้งแรกที่มีคนมาชวนให้เธอทำงานดูแลคนชราว่าเธอรู้สึกว่ายากทำงานนี้เพราะไม่ต้องคิดอะไรมากเพียงแต่มาดูแลคนป่วยเท่านั้น เธอเล่าว่างานที่เธอเคยทำก่อนหน้านี้เธอมีความรู้สึกท้อเหนื่อยและมีปัญหาเรื่องการขาดทุนจึงมีความคิดอยากหางานทำใหม่อยู่พอดี เมื่อมีคนมาชวนให้ทำงานนี้เธอจึงตัดสินใจทำทันที และเมื่อได้เริ่มงานเธอก็ได้รู้ว่างานที่เธอเลือกทำมีความลำบากอยู่พอสมควรเพราะต้องเป็นคนที่มีความใจเย็นเป็นอย่างมาก สำหรับผู้ป่วยที่เธอดูแลอยู่ในปัจจุบันนั้นตอนแรกเธอเจอกับปัญหาการปรับตัวกับผู้ป่วย ซึ่งเธอกล่าวว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่สร้างความลำบากใจให้กับเธอเป็นอย่างมากเพราะผู้ป่วยมีพฤติกรรมต่อต้านตัวเธอในตอนแรกที่เธอเข้าทำงานผู้ป่วยมีอาการไม่ยอมรับ ต่อมาบุตรชายของผู้ป่วยได้อธิบายให้เธอฟังว่าสาเหตุที่มารดาของเขาไม่ยอมรับให้เธอมาทำงานนั้นเป็นเพราะคนดูแลคนแก่มักจะพูดจาแสดงกิริยาที่ไม่ดีกับมารดาของเขาเวลาที่ไม่มีใครอยู่บ้านและตัวเขาเองมาอยู่ที่

หลังตอนที่ผู้ดูแลคนนั้นถูกไล่ออกไปแล้วด้วยสาเหตุดังกล่าว จึงทำให้มารดาของเขาเกิดความฝังใจกับคนที่จะมาดูแลคนใหม่ว่าจะทำแบบนั้นอีก ดังนั้นเธอจึงมีความเข้าใจในตัวผู้ปวยว่าสาเหตุที่ไม่ยอมรับเธอในตอนแรกมีที่มาที่ไปอย่างไร หลังจากนั้นเธอจึงต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรในการปรับตัวให้เข้ากับผู้ปวยอยู่ช่วงหนึ่งโดยมีลูกสะกั้ของผู้ปวยเป็นคนให้ความร่วมมือด้วยการอธิบายให้ผู้ปวยฟังให้เกิดความเข้าใจ จนระยะหลังผู้ปวยได้เกิดการยอมรับตัวเธอในที่สุด ทำให้เธอสามารถเข้าไปทำหน้าที่ดูแลผู้ปวยได้โดยไม่ต้องมีปัญหและอุปสรรคเข้ามาขัดขวางและการดูแลที่มีต่อผู้ปวยรายนี้มีความราบรื่นมากขึ้น นอกจากนี้เธอยังมีความรู้สึกสงสารคนปวยที่เคยโดนทำร้ายจากคนดูแลคนเก่ามาจนทำให้ตัวเธอเองต้องปฏิบัติดูแลคนปวยรายนี้ให้ดีที่สุดผู้ปวยจะได้ไม่มีความกลัวอีก

ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ

การอบรมที่ทางศูนย์บริการซึ่งอัญชานาเป็นพนักงานดูแลอยู่ได้จัดการอบรมให้กับพนักงานใหม่ 3 วันก่อนเข้าไปทำหน้าที่จริง อัญชานาเล่าว่าเธอได้รู้ว่าผู้ปวยหรือคนชราที่เธอจะต้องไปทำงานด้วยส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมอย่างไรเพราะทางศูนย์จะเล่าถึงกรณีที่ผ่านมา ๆ มาให้ฟัง ตอนที่ได้ฟังนั้นอัญชานาก็มีความรู้สึกไม่แน่ใจว่าคนชราที่ต้องไปดูแลจะมีพฤติกรรมอย่างที่ทางศูนย์เล่าให้ฟังหรือไม่ เพราะบางอย่างเธอก็คิดว่าเป็นเรื่องที่เกิดจริงไป แต่เมื่อเธอได้เข้ามาทำงานจึงได้รู้ว่าพฤติกรรมที่ทางศูนย์เล่าให้ฟังเป็นเพียงส่วนน้อยกับที่เธอเคยเจอมา เธอบอกว่าแม้จะได้รับการอบรมและมีความรู้มาอยู่บ้างแต่เมื่อได้ทำงานจริงก็มีความรู้สึกตกใจอยู่บ้างเพราะตัวเองไม่เคยคาดฝันมาก่อนว่าจะได้เจอแบบนั้น อย่างไรก็ตามเธอก็เล่าว่าการได้รับความรู้จากการฝึกอบรมก็ทำให้เธอได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นแล้วสามารถปรับตัวได้ง่ายขึ้นถ้าหากเธอไม่ได้อบรมมาก่อนว่าจะต้องเจอกับเหตุการณ์แบบนี้เธอคงจะทำใจไม่ทันกับปัญหาที่ต้องเจอ และสำหรับอาการสมองเสื่อมนั้นอัญชานาก็พอรู้บ้างว่ามีอาการแสดงออกอย่างไรเธอบอกว่าถ้าให้เลือกได้ขอเลือกคนปวยธรรมดาที่ไม่มีอาการสมองเสื่อมดีกว่าแต่ในเมื่อไม่สามารถงานเลือกได้ทำให้เธอต้องเรียนรู้อาการของคนปวยสมองเสื่อมให้มากขึ้นเพื่อจะได้รู้ว่าอาการของคนปวยจะมีแนวโน้มอย่างไรรวมทั้งวิธีการที่เธอจะหลีกเลี่ยงในการดูแลด้วย นอกจากนี้ตัวเธอยังได้สอบถามอาการจากคนในครอบครัวผู้ปวยด้วยว่าเคยมีอาการเป็นอย่างไรซึ่งตัวเธอเองบอกว่าการหาความรู้เอาไว้มาก ๆ จะมีส่วนช่วยในการดูแลของเธอให้มีปัญหาน้อยที่สุด

ระยะเวลาและประสบการณ์ในการดูแล

อัญชญาประกอบอาชีพนี้มาเป็นระยะเวลา 4 ปีแล้ว เธอเคยดูแลคนชรามาแล้วทั้งหมดจำนวน 8 คน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วระยะเวลาที่เธอทำหน้าที่ดูแลคนชราแต่ละคนนั้นไม่ถึง 1 ปี เธอก็ต้องเปลี่ยนไปดูแลคนใหม่สาเหตุเป็นเพราะคนชราที่เธอดูแลอยู่เสียชีวิต เธอเล่าว่าคนชราที่เธอดูแลอยู่ส่วนใหญ่อยู่ในประเภทที่ชราภาพมากแล้ว ในผู้ป่วยรายนี้ที่เธอได้ทำหน้าที่ดูแลประสบการณ์ของเธอเสมือนนานถึง 4 ปี โดยที่ตัวเธอเองเข้ามาทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วยรายนี้ได้ 7 เดือน อัญชญาเล่าว่าอาการของผู้ป่วยบางครั้งก็ทำให้เธอเกิดความรู้สึกเครียดเพราะเธอต้องทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วยทุกอย่าง บางครั้งผู้ป่วยไม่ยอมหลับถึง 3 คืนติดกันทำให้เธอต้องคอยดูอยู่ตลอด ซึ่งหากผู้ป่วยรายนี้เป็นรายแรกที่ต้องทำหน้าที่ดูแลเธอคงจะขอลาออกและไม่ทำงานนี้อีก แต่จากประสบการณ์ของเธอที่มีต่อเรื่องการดูแลทำให้อัญชญาไม่มีความอดทนและเรียนรู้ถึงวิธีการดูแลได้ดีขึ้นจึงสามารถทำหน้าที่ในการดูแลต่อไปได้ ถึงแม้จะต้องเจอกับความกดดันต่าง ๆ มากมายแต่เธอก็รู้สึกว่ามันจะเป็นได้พักหนึ่งไม่นานจากนั้นความกดดันก็จะหายไปแล้วก็จะกลับมาอีกเป็นวงจรรายแบบนี้ไปเรื่อย ๆ ถ้าหากเธอคิดมากหรือเก็บมาเป็นอารมณ์ก็จะส่งผลไม่ดีต่อทั้งตัวเธอและผู้ป่วย ระยะเวลาที่ผ่านมานาน 4 ปีในการดูแลทำให้อัญชญาไม่เอาปัญหาเหล่านั้นมาเก็บไว้ให้มีผลเสียต่อการทำงาน และเธอก็เห็นตัวอย่างจากการที่เพื่อนของเธอบางคนถูกแจ้งกับทางศูนย์ดูแลไม่ดีจนถูกเลิกจ้างไปในที่สุด เมื่อเธอไม่ยอมให้ตัวเองต้องโดนทำโทษอย่างเพื่อนของเธอก็ต้องพยายามไม่ทำให้การดูแลคนป่วยที่อยู่ในความรับผิดชอบต้องได้รับผลกระทบจากอารมณ์ของเธอ อัญชญาบอกว่าเรื่องของเวลาและประสบการณ์ช่วยให้ความคิดของเธอเย็นลงได้มากและทำให้ตัวเองยึดอาชีพนี้มาได้ถึงปัจจุบัน

กรณีศึกษาที่ 9 : มาลินี (นามสมมติ)

ประวัติชีวิต

มาลินี อายุ 41 ปี เธอเป็นผู้หญิงที่มีรูปร่างผอมบางแต่มีความกระฉับกระเฉงคล่องแคล่วใจเย็น ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เธอจบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และย้ายครอบครัวมาอยู่ที่กรุงเทพฯ ฯ ตั้งแต่อายุ 14 ปี มาลินีเคยแต่งงานแล้ว 1 ครั้งแต่ปัจจุบันได้หย่าร้างกับสามีเพราะสามีของเธอไปมีภรรยาใหม่ ทั้งคู่ไม่ได้มีบุตรด้วยกันปัจจุบันมาลินีจึงอาศัยอยู่ตัวคนเดียว เธอกล่าวว่าก่อนหน้านี้เธอเคยไปทำงานในฟาร์มเลี้ยงเปิดแห่งหนึ่งในประเทศมาเลเซียแต่เธอทำอยู่ได้ไม่นานก็ต้องกลับมาหางานอย่างอื่นทำที่ประเทศไทยเนื่องจากเธอถูกโกงค่าแรง

เมื่อกลับมาเธอก็มีความคิดอยากไปหางานทำที่ประเทศอื่นอีกแต่ญาติของเธอได้แนะนำให้ลองมาทำงานในด้านการดูแลคนชราตามบ้าน เธอจึงไปสมัครงานที่ศูนย์บริการจัดส่งคนดูแลเด็กคนชราแห่งหนึ่งและเริ่มทำงานเกี่ยวกับการดูแลคนชรา นับตั้งแต่นั้น

ประวัติครอบครัวที่ดูแล

ผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมที่มาลินีดูแลอยู่ปัจจุบันเป็นเพศหญิง อายุ 74 ปี เป็นผู้ป่วยที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และมีอาการสมองเสื่อมมานาน 5 ปีแล้ว มาลินีเล่าว่าผู้ป่วยที่เธอทำหน้าที่ดูแลอยู่มีบุตรชาย 1 คนและบุตรสาว 2 คน ส่วนผู้ที่ทำหน้าที่ส่งเสียและรับอุปการะผู้ป่วยคือบุตรสาวคนกลาง ในขณะที่บุตรอีก 2 คนได้แยกย้ายไปมีครอบครัวใหม่และไม่ค่อยได้มาเยี่ยมผู้ป่วยมานาน ๆ จึงจะมีเวลาร่วมมาเยี่ยมสักครั้ง ปัจจุบันครอบครัวที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่มีสมาชิกทั้งหมด 5 คน ประกอบด้วยผู้ป่วย บุตรสาว บุตรชายและหลานอีก 2 คน ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษา บุตรสาวของผู้ป่วยเป็นคนที่มีความรู้รอบตัว เธอและสามีเปิดธุรกิจซ่อมรถยนต์ซึ่งมีกิจการอยู่ 2 แห่ง และเนื่องจากบุตรสาวของผู้ป่วยต้องช่วยสามีดูแลกิจการทำให้ไม่สามารถดูแลผู้ป่วยด้วยตนเองดังนั้นเธอจึงต้องจ้างให้คนมาทำหน้าที่ดูแลมารดาแทน ซึ่งก่อนหน้าที่มาลินีจะมาทำงานนั้นบุตรสาวของผู้ป่วยเล่าว่าเคยจ้างคนมาดูแลแล้วหลายคนตั้งแต่ในขณะที่มารดาของเธอยังเดินเองได้และไม่มีอาการสมองเสื่อม ซึ่งคนที่เธอจ้างมาดูแลในขณะนั้นเป็นญาติของสามี แต่ต่อมาเมื่อมารดาของเธอเริ่มเดินเองไม่ไหวและไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ญาติของสามีที่มาดูแลอยู่ก็ขออนุญาตออกไปหางานอื่นทำโดยให้เหตุผลว่าการดูแลมารดาของเธอนั้นทำให้ไม่มีเวลาส่วนตัวและไม่สามารถออกไปไหนได้ต้องคอยดูแลทั้งวันทำให้เธอต้องหากคนมาดูแลใหม่ แต่ส่วนใหญ่คนที่มาดูแลมารดาของเธอนั้นมาทำงานได้ไม่นานก็ลาออก มาลินีสังเกตเห็นได้ว่าบุตรสาวของผู้ป่วยมีความรักผู้ป่วยเป็นอย่างมาก ส่วนสมาชิกคนอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นบุตรชายและหลาน ๆ ไม่ค่อยมาสนใจและพูดคุยกับผู้ป่วยเพราะส่วนใหญ่จะกลับเข้ามาในบ้านก็เมื่อเวลาค่ำแล้วสำหรับบุตรคนอื่น ๆ ของผู้ป่วยก็มาเยี่ยมเยียนบ้างแต่ไม่บ่อยนักตั้งแต่มาลินีเข้ามาทำงานเธอกล่าวว่ามาเยี่ยมผู้ป่วยเพียง 2 ครั้งเท่านั้น

เจตคติที่มีต่อการดูแล

มาลินีเล่าว่าโดยส่วนตัวแล้วตอนแรกที่ญาติของเธอชักชวนให้มาทำงานเกี่ยวกับการดูแลคนชราตามบ้านเธอมีความรู้สึกที่ไม่ค่อยอยากทำอาชีพนี้เท่าไร เพราะเธอเองอยากไปหางาน

ทำที่ต่างประเทศมากกว่าแต่ตอนนั้นเธอยังไม่ได้รับการติดต่อกลับจากบริษัทจัดหางานจึงคิดจะหางานอื่นทำไปพลาง ๆ ก่อน เมื่อได้ไปสมัครงานที่ศูนย์จัดส่งคนดูแลเธอเห็นว่าการทำงานในอาชีพนี้ได้ไปอยู่ที่บ้านคนที่จ้างและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เธอจึงคิดอยากจะทำบ้างเพราะจะได้ลดภาระค่าใช้จ่ายที่เธอต้องเสียในแต่ละเดือนและจะได้มีเงินเก็บจึงตั้งใจที่จะทำงานนี้ มาลินีเล่าว่าคนที่เธอไปดูแลส่วนใหญ่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้แต่ไม่มีอาการอย่างอื่นเธอจึงไม่ค่อยมีปัญหามากนัก แต่เมื่อเธอมาเจอกับคนป่วยรายนี้เธอบอกว่ามีความแตกต่างจากคนอื่น ๆ ที่เธอเคยดูแลมาและก่อนที่มาลินีจะเข้ามาทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วยรายนี้บุตรสาวของผู้ป่วยซึ่งเป็นคนติดต่อและว่าจ้างให้เธอมาทำหน้าที่ดูแลได้กล่าวเตือนมาลินีไว้แล้วว่าอาการและพฤติกรรมการแสดงออกต่าง ๆ ของมารดาเธอนั้นค่อนข้างรุนแรง ถ้าหากมาลินีจะออกก็ให้แจ้งล่วงหน้าก่อนเพื่อที่จะได้เตรียมตัวจ้างคนดูแลคนใหม่มาได้ทัน เมื่อรู้เช่นนี้จึงทำให้มาลินีเองเกิดความรู้สึกกังวลในช่วงแรกว่าจะสามารถจัดการรับมือกับผู้ป่วยที่เธอจะเข้าไปทำหน้าที่ดูแลได้หรือไม่ เธอกล่าวว่าในตอนแรกที่เธอได้ฟังเรื่องราวเกี่ยวกับอาการของผู้ป่วยเธอมีความรู้สึกว่าไม่อยากมาทำงานดูแลผู้ป่วยรายนี้ จึงได้ขอให้ทางศูนย์ให้จัดหาคนอื่นที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าเธอไปดูแลแทนเพราะเธอเองมีประสบการณ์เพียง 2 ปีซึ่งถือว่ายังน้อยมากเมื่อเทียบกับคนอื่น ๆ แต่ในขณะนั้นทางศูนย์ไม่มีพนักงานคนใดว่างเลยทุกคนถูกส่งไปทำงานประจำกันหมด ทำให้เธอต้องมาดูแลผู้ป่วยรายนี้ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และเมื่อเธอได้เข้ามาดูแลจริง ๆ เธอพบว่าผู้ป่วยรายนี้มีพฤติกรรมที่น่ากลัวเนื่องจากมักมีอาการอาละวาด ตะโกนเสียงดัง บางทีก็ด่าด้วยคำหยาบซึ่งเธอเองประสบปัญหาการปรับตัวอย่างมากเธอกล่าวว่าตัวเธอเองนั้นไม่เคยเจอปัญหาที่ผู้ป่วยมีอาการรุนแรงและเกรี้ยวกราดมาก่อนทำให้เธอเกิดอาการตกใจและไม่พอใจที่ผู้ป่วยแสดงพฤติกรรมดังกล่าวมีความรู้สึกที่รับไม่ได้และไม่อยากทนทำจึงคิดจะถอดใจตั้งแต่ตอนนั้นแต่มาลินีให้เหตุผลว่าสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เธอยังคงต้องดูแลผู้ป่วยรายนี้ต่อไปเป็นเพราะว่าถ้าหากเธอขอลาออกทั้งที่เพิ่งเข้ามาทำงานได้ไม่ถึง 3 เดือน เธอเกรงว่าจะมีปัญหาต่อประวัติการทำงานของเธออาจจะส่งผลให้เธอไม่ได้งานอื่นอีก หรืออาจจะถูกพิจารณาให้ออกจากการเป็นพนักงานของศูนย์ซึ่งตัวเธอเองไม่อยากหางานใหม่เพราะคิดว่าตัวเองเรียนมาน้อยคงหางานทำได้ยากที่จะได้เงินเท่ากับที่ได้ตอนนี้ ส่วนสาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือเธอคิดว่าการได้มาเจอกับผู้ป่วยที่มีพฤติกรรมแบบนี้จะช่วยให้เธอได้มีประสบการณ์ในการจัดการกับปัญหาได้มากยิ่งขึ้น ทำให้เธอมีความพยายามที่จะทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วยต่อไป

ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ

ช่วงก่อนที่มาลินีจะเข้ามาทำงานได้มีการจัดอบรมในเรื่องความรู้เกี่ยวกับการดูแลและแสดงวิธีการปฏิบัติให้ดูว่าจะต้องจัดการดูแลคนชราหรือคนป่วยอย่างไรทำให้มาลินีพอจะมีความรู้ อยู่บ้าง เธอเล่าว่าตอนที่เธอได้เข้าไปทำงานจริง ๆ ก็ได้เอาไปใช้แต่เธอคิดว่าเรื่องการดูแลที่อยู่ที่ คนจะเอาไปปฏิบัติมากกว่าว่าต้องเจอกับอะไรบ้างถ้าหากเจอกับปัญหาขึ้นมาจริง ๆ สิ่งที่ได้รับ จากการอบรมการสอนมาบางทีก็เอาไปใช้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอกด้วย แต่ถึงอย่างไรการได้ รับความรู้ไว้ก่อนก็ช่วยในด้านการดูแลได้ มาลินีเล่าว่าปัญหาอาการสมองเสื่อมนั้นเธอแทบไม่มี ความรู้เลยเคยได้ยินแต่ชื่อความจำเสื่อมและคิดว่าคงจะเป็นอาการเดียวกัน มาลินียังยกตัวอย่าง ในละครโทรทัศน์ที่ตัวละครความจำเสื่อมตอนแรกเธอคิดว่าอาการสมองเสื่อมมีลักษณะแบบในตัว ละครและสามารถกลับมาที่มีความจำปกติเหมือนเดิมได้ในตอนหลัง เมื่อเธอได้มาดูแลคนป่วย สมองเสื่อมรายนี้จริง ๆ เธอจึงได้รู้ว่าอาการสมองเสื่อมจริง ๆ แล้วเป็นโรคที่เกิดขึ้นกับคนชราและ อาการผิดปกติในด้านความจำรวมทั้งพฤติกรรมและการแสดงออกทำให้เธอต้องเรียนรู้อาการและ พฤติกรรมในระหว่างการดูแล เธอกล่าวว่าเธอประสบปัญหาอย่างมากในการเข้ามาทำหน้าที่ดูแล และปรับตัวให้เข้ากับผู้ป่วยในระยะ 2 เดือนแรก ตัวเธอเพิ่งเริ่มจะชินและเริ่มปรับตัวเข้ากับผู้ป่วย ได้เมื่อไม่นานมานี้ โดยอาศัยการเฝ้าสังเกตพฤติกรรมและค่อย ๆ ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งที่จะต้องเจอ ในแต่ละครั้งในส่วนนี้มาลินีคิดว่าถ้ามีความรู้หรือได้รับการอบรมเรื่องอาการสมองเสื่อมก่อนมา ทำงานจริงคงจะทำให้เธอปรับตัวได้เร็วกว่าเดิมมาก

ระยะเวลาและประสบการณ์ในการดูแล

มาลินีกล่าวว่าประสบการณ์ในการดูแลของเธอมีน้อยมากเมื่อเทียบกับคนอื่นเพราะเธอ เพิ่งจะเข้ามาเริ่มงานในด้านนี้ได้เพียง 2 ปีเท่านั้นและคนที่มาลินีไปดูแลก่อนหน้ารายนี้ก็ไม่มี ปัญหาอย่างที่เธอต้องเจออยู่ทุกวันนี้ ตอนแรกที่เธอเองประสบกับปัญหาพฤติกรรมของผู้ป่วยเธอ มีอาการตกใจเพราะตั้งตัวไม่ทันที่จะต้องมาเจอกับอาการดังกล่าว ผู้ป่วยรายนี้เป็นรายแรกที่สร้าง ปัญหาหนักใจมากที่สุดต่อตัวเธอ แต่อย่างไรก็ตามตลอดระยะเวลาอันยาวนานกว่า 3 เดือนที่มาลินีเข้า มารับหน้าที่ในการดูแลผู้ป่วยรายนี้ทำให้เธอเริ่มจะปรับตัวและทำความเข้าใจได้บ้าง ซึ่งเธอก็ต้อง ใช้ความพยายามในการปรับตัวและรับกับสภาพปัญหาต่อไป มาลินีกล่าวว่าการที่เธอมีประสบ การณ์น้อยในการทำหน้าที่ดูแลทำให้ในตอนแรกเธอมีความคิดไม่อยากทำต่อเพราะกลัวว่าจะไม่ สามารถตั้งรับกับปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมของผู้ป่วยได้และตอนนั้นเธอก็ให้การดูแลผู้ป่วยแบบ

กล้า ๆ กลัว ๆ บางครั้งก็ไม่พอใจที่ผู้ป่วยมีอาการแต่เมื่อเวลาผ่านไปเธอก็เริ่มรู้สึกว่าต้องทำให้ได้ เลยไม่มีความคิดจะออกจากงานและพยายามทำหน้าที่ในการดูแลผู้ป่วยรายนี้ให้ได้ดีกว่าเดิม

กรณีศึกษาที่ 10 : ศรีทิพย์ (นามสมมติ)

ประวัติชีวิต

ศรีทิพย์ อายุ 34 ปี ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่จังหวัดกำแพงเพชร จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศรีทิพย์เป็นผู้หญิงที่มีรูปร่างลีนท้วม ผิวสองสี อุปนิสัยเป็นคนที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย พุดจาตรงไปตรงมา มีความขยันและกระตือรือร้นในการทำงาน เธอเล่าให้ฟังว่าเข้ามาอาศัยอยู่ที่กรุงเทพฯ ฯ ตั้งแต่ตอนอายุ 11 ปี โดยพักอาศัยอยู่กับญาติจนถึงปัจจุบันเพราะเธอเองไม่ได้แต่งงาน ส่วนญาติของเธอที่เธอได้เข้ามาพักอยู่ด้วยนั้นมีอาชีพรับจ้างเลี้ยงเด็ก ดังนั้นตั้งแต่ที่ศรีทิพย์ย้ายเข้ามาอยู่กับญาติเธอจึงมีหน้าที่คอยช่วยเหลือในการดูแลเด็กไปด้วย ศรีทิพย์เล่าว่าเธอได้รับเงินค่าตอบแทนในการช่วยเลี้ยงเด็กบ้างแต่ไม่มากนัก ต่อมาเมื่อญาติของเธอมีความจำเป็นต้องเลิกอาชีพดังกล่าวเนื่องจากพ่อแม่ของเด็กบางคนนำเด็กมาฝากไว้ให้เลี้ยงแต่ไม่ยอมจ่ายเงิน ทำให้เธอต้องออกมาประกอบอาชีพขายขนมซึ่งเธอเล่าว่ารายได้ที่ได้มาในแต่ละวันแทบไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย เธอประกอบอาชีพค้าขายอยู่ได้ไม่นานก็เลิกทำและได้มาสมัครงานที่ศูนย์บริการจัดส่งคนดูแลเด็กและคนชราตามคำชวนของเพื่อนบ้าน

ประวัติครอบครัวที่ดูแล

ผู้ป่วยที่ศรีทิพย์ทำหน้าที่ดูแลอยู่มีอาการสมองเสื่อมมาได้ 3 ปีแล้ว ผู้ป่วยเป็นเพศหญิง อายุ 80 ปี ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้โดยศรีทิพย์ต้องมาอยู่ประจำที่บ้านของผู้ป่วย เธอเล่าว่าผู้ป่วยที่เธอดูแลอยู่มีบุตร 4 คนเป็นผู้ชาย 3 คนและผู้หญิง 1 คน สำหรับผู้ที่ว่าจ้างให้เธอมาทำหน้าที่ดูแลได้แก่บุตรสาวคนโตซึ่งเป็นผู้ที่รับมารดามาเลี้ยงดู ส่วนบุตรชายอีก 3 คนได้แต่งงานและแยกย้ายออกไปมีครอบครัวใหม่ ปัจจุบันบุตรสาวของผู้ป่วยไม่ได้แต่งงานจึงอาศัยอยู่กับผู้ป่วยเพียง 2 คนเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีเด็กทำความสะอาดบ้าน 1 คนซึ่งจะมาทำงานตอนเช้าทุกวันแต่ไม่ได้มาอยู่ประจำ บุตรสาวของผู้ป่วยเล่าให้ศรีทิพย์ฟังว่าเคยได้ว่าจ้างให้เด็กคนดังกล่าวดูแลมารดาเธอ แต่เด็กคนนั้นไม่ตกลงเนื่องจากให้เหตุผลว่าไม่มีความสามารถในการดูแลคนแก่จึงขอทำความสะอาดบ้านเพียงอย่างเดียว ดังนั้นบุตรสาวของผู้ป่วยจึงต้องว่าจ้างคนอื่นมาดูแลแทน

และก่อนที่ตรีทิพย์จะมาทำงานเคยได้มีคนมาดูแลผู้ป่วยแล้ว 1 คน เธอกล่าวว่าในช่วงเช้าส่วนใหญ่บุตรสาวของผู้ป่วยจะเป็นคนจัดการเรื่องอาหารการป้อนข้าวและเช็ดตัวทำความสะอาดให้มารดาเองแล้วค่อยออกไปที่คลินิกในตอนสายหลังจากนั้นจึงเป็นหน้าที่ของเธอในการดูแลผู้ป่วย บุตรสาวของผู้ป่วยที่ตรีทิพย์ดูแลอยู่ปัจจุบันเป็นสัตวแพทย์ซึ่งเปิดคลินิกเป็นของตนเองทำให้ไม่มีเวลามาดูแลมารดา ส่วนบุตรชายคนอื่น ๆ ไม่ค่อยได้มาเยี่ยมบ่อยนักเพราะต่างคนก็มีหน้าที่การงานและครอบครัวที่จะต้องดูแล ตรีทิพย์ได้เล่าให้ฟังว่ามีอยู่บ่อยครั้งที่ผู้ป่วยมักจะพรั่งบ่นถึงบุตรชายและหลาน ๆ ของตนว่าไม่เคยมาสนใจดูแล ผู้ป่วยมักจะแสดงอาการน้อยเนื้อต่ำใจและร้องไห้ นอกจากนี้ยังได้ปรารภว่าไม่อยากจะใช้ชีวิตอยู่อยากจะทำไปเร็ว ๆ แม้กระทั่งในเวลาทีหลับอยู่ก็ยังละเมอและร้องไห้ทำให้เธอเกิดความรู้สึกสงสารและเห็นใจผู้ป่วยเป็นอย่างมาก ตรีทิพย์กล่าวว่าในวันหนึ่ง ๆ เธออยู่กับผู้ป่วยเพียง 2 คนเท่านั้น เพราะว่าบุตรสาวของผู้ป่วยจะกลับมาเกือบจะ 3 ชั่วโมงทุกวัน ในช่วงที่ผู้ป่วยยังสามารถเดินและช่วยเหลือตนเองได้ก็ต้องอยู่บ้านเพียงคนเดียวไม่มีเพื่อนคุยทำให้เกิดอาการซึมเศร้า บุตรชายของผู้ป่วยจึงไปรับไปอยู่ด้วยช่วงหนึ่งเพื่อจะได้ให้หลาน ๆ อยู่เป็นเพื่อนคุยจะได้คลายเหงาแต่ผู้ป่วยอยู่ได้ไม่นานก็ขอให้บุตรชายพากลับมาส่งที่บ้านเนื่องจากผู้ป่วยมีปัญหากับลูกสะใภ้อ้างว่าอยู่แล้วไม่สบายใจ บุตรชายจึงพาผู้ป่วยกลับมาส่งในที่สุด

เจตคติที่มีต่อการดูแล

ตรีทิพย์เล่าว่าอาการที่เธอทำงานในด้านนี้มาเป็นเวลานานทำให้เธอมีความรู้สึกที่เรื่องงานในด้านการดูแลเป็นงานที่มีความสำคัญเพราะเหมือนกับว่าต้องรับภาระในการดูแลคนป่วยแทนคนในครอบครัว ซึ่งช่วงแรกที่ตรีทิพย์จะเข้ามาทำงานใหม่ ๆ เธอมีความรู้สึกว่างานที่เธอกำลังจะเข้าไปทำเป็นงานที่ไม่น่าจะลำบากหรือยากเย็นอะไรกับตัวเธอมากนัก เมื่อเธอเข้ามาทำงานจริงๆ เธอเองก็สามารถทำมาได้จนถึงปัจจุบันและไม่ค่อยเจอปัญหามากนักในการทำงาน สำหรับผู้ป่วยรายนี้ตรีทิพย์บอกว่าแกเป็นคนใจดีชอบพูดคุยทำให้เธอมีความรู้สึกดีที่ได้มาดูแลท่าน นอกจากนี้ตรีทิพย์ยังเห็นว่าผู้ป่วยรายนี้เป็นคนที่น่าสงสารเพราะแกมักจะคิดว่าตัวเองไม่มีความสำคัญ ไม่มีค่า เพราะไม่มีเงินมีทองเหมือนสมัยก่อน และมักจะคิดว่าไม่น่ายกที่ดินให้ลูก ๆ ไปก่อน ลูก ๆ จะได้เห็นคุณค่าและหันกลับมาให้ความสนใจดูแลเอาใจใส่ ไม่ทอดทิ้งให้เธอต้องอยู่คนเดียวดังเช่นทุกวันที่เป็นอยู่ ตรีทิพย์กล่าวว่าสำหรับผู้ป่วยรายนี้เธอมีความรู้สึกผูกพันและไม่อยากให้เกิดความเรื่องลูก ๆ จึงพยายามที่จะหาเรื่องมาพูดคุยเพื่อไม่ให้รู้สึกเหงา ซึ่งเธอเองคิดว่าการทำงานในอาชีพของเธอทำได้เพียงช่วยในระดับหนึ่งเท่านั้นแต่อย่างไรก็ตามตรีทิพย์ยังคงที่จะ

พยายามทำหน้าที่ในการดูแลให้ดีขึ้นเพราะความรู้สึกผูกพันและความรู้สึกดีที่เธอมีต่อทั้งผู้ป่วยและลูกสาวของผู้ป่วยจึงอยากให้การดูแลดีมากเท่าที่จะทำได้

ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ

ตรีทิพย์คิดว่าการทำงานที่เธอได้เข้ามาเป็นพนักงานของที่นี่ทำให้เธอได้รับความรู้เยอะมากจากการฝึกอบรมก่อนเข้าทำงานซึ่งตอนนั้นเธอกล่าวว่าเจ้าของศูนย์บริการเป็นคนมาอบรมให้และเธอมาอยู่ในตอนหลังว่าเจ้าของกิจการที่เธอเป็นพนักงานอยู่นั้นประกอบอาชีพเป็นหมออยู่ที่โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งและเปิดกิจการในด้านนี้ร่วมกับครอบครัวของภรรยา เธอเล่าว่าคุณหมอได้อธิบายถึงวิธีการดูแลคนชราได้อย่างละเอียดและการได้เข้ามาอบรมทำให้เธอได้นำเอาความรู้ในครั้งนั้นมาใช้ในการดูแลด้วย อย่างไรก็ตามเธอกล่าวว่าในการอบรมครั้งนั้นไม่ได้ให้ความรู้ในเรื่องอาการสมองเสื่อมและเมื่อเธอมาเจอกับพฤติกรรมของผู้ป่วยตอนแรกเธอก็รู้สึกกังวลใจอยู่บ้าง แต่ในที่สุดหลังจากการทำงานในช่วง 4-5 วันแรกที่มาทำงานตรีทิพย์ก็สามารถปรับตัวเข้ากับผู้ป่วยได้ซึ่งเธอก็พอใจกับการได้ทำหน้าที่ดูแลและพอใจกับการทำงานของเธอเนื่องจากในตอนแรกตรีทิพย์ไม่มีความรู้เลยว่าเรื่องอาการสมองเสื่อมจะมีวิธีการดูแลอย่างไร จนมาในตอนหลังเธอจึงได้เริ่มหาข้อมูลจากเพื่อน ๆ ที่ทำงานมาเพิ่มเติมทำให้การดูแลผู้ป่วยรายนี้ของเธอสามารถเป็นไปได้อย่างไม่ค่อยมีปัญหามากนัก

ระยะเวลาและประสบการณ์ในการดูแล

ตรีทิพย์เล่าว่าเธอได้ประกอบอาชีพนี้มาเป็นเวลานานถึง 6 ปีแล้ว ซึ่งเธอบอกว่าตลอดระยะเวลาการทำงานในด้านนี้ทำให้เธอเจอกับคนหลายรูปแบบต่าง ๆ มากมาย เธอได้เรียนรู้และได้ประสบการณ์จากการดูแลทำให้เธอมีความรู้สึกปลงและไม่ยึดติด นอกจากนี้การที่เธอเองเคยมีประสบการณ์ในการช่วยญาติของเธอเลี้ยงดูเด็กมาก่อนก็ช่วยเธอในเรื่องความอดทนได้เยอะแม้การดูแลเด็กกับคนชราจะมีความแตกต่างกันอยู่มากก็ตามแต่ตรีทิพย์คิดว่าการทำงานที่เธอเคยมีประสบการณ์มาก่อนทำให้เธอมีความอดทนมากขึ้น และการที่เธอได้เข้ามาดูแลผู้ป่วยรายนี้นาน 6 เดือนก็ช่วยในการปรับตัวและทำความคุ้นเคยกับผู้ป่วย จนในปัจจุบันนี้ตรีทิพย์มีความผูกพันมีความคุ้นเคยกับผู้ป่วยเป็นอย่างดีแม้จะมีบางเวลาที่ผู้ป่วยมีพฤติกรรมที่หงุดหงิด อารมณ์แปรปรวนบ้างแต่ตรีทิพย์ก็พยายามไม่สนใจในพฤติกรรมเหล่านั้นเพราะเธอรู้ว่าพฤติกรรมเหล่านั้นที่ผู้ป่วยแสดงออก

มาเป็นอาการของโรคสมองเสื่อม เธอกล่าวว่าระยะเวลาในการดูแลผู้ป่วยยาวนานวันเท่าไรก็จะยิ่งช่วยในเรื่องความเคยชินมากขึ้นเท่านั้นและตัวเธอก็รู้สึกว่าคุณมีความชอบในการทำงานนี้แม้ว่าจะต้องมีบางครั้งที่มือประสานระหว่างการทำงานบ้างก็ตามแต่ศรัทธาก็เอาความใจเย็นและประสบการณ์ที่เคยมีมาช่วยทำให้การดูแลแต่ละครั้งผ่านไปได้อย่าง